

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

STATSRÅDETS PUBLIKATIONER 2021:49

vn.fi/sv

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Statsrådets publikationer 2021:49

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

Statsrådet Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Statsrådet

© 2021 författare och inrikesministeriet

ISBN pdf: 978-952-383-785-0

ISSN pdf: 2490-0966

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsinki 2021 Finland

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

Statsrådets publikationer 2021:49**Utgivare** Statsrådet**Utarbetad av** Inrikesministeriet**Språk** finska**Sidantal**

49

Referat

I redogörelsen analyseras nuläget och förändringskrafterna i fråga om den inre säkerheten i Finland, och målen och den planerade utvecklingsriktningen för det innevarande årtiondet definieras.

Finland är världens tryggaste land. Målet med redogörelsen är att säkra att den inre säkerheten fortsätter att utvecklas så att Finland i framtiden är ett allt tryggare land för alla människor och människogrupper. Finlands politik för den inre säkerheten bygger i första hand på förebyggande arbete. En känsla av trygghet är en viktig del av den inre säkerheten; en stark säkerhetskänsla skyddar samhället mot både gamla och nya typer av säkerhetshot.

Målet genomförs genom att tyngdpunkten i myndigheternas verksamhet flyttas från korrigerande tjänster till förebyggande arbete, genom att förtroendet för myndigheterna med ansvar för den inre säkerheten hålls högt i alla befolkningsgrupper och genom att snabb hjälp i nödsituationer tryggas i hela landet. Det samarbetas brett för att förebygga säkerhetsproblem. Brott avslöjas och utreds effektivt och resultatrikt. Hoten mot den nationella säkerheten identifieras och avvärs. Finland agerar aktivt och proaktivt i det internationella samarbetet på området inre säkerhet. För att tjänsterna på området inre säkerhet ska hålla hög standard krävs tillräckliga resurser.

Nyckelord

inre säkerhet, trygghet, polisväsendet, räddningsverken, inrikesförvaltningen, säkerhetsmiljö, brottbekämpning, Brottspåföljdsmyndigheten, tullkontroll, våld, allmän ordning, olyckor, säkerhetsplanering, gränskontroll, beredskap, krisberedskap

ISBN PDF 978-952-383-785-0**ISSN PDF**

2490-0966

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-785-0>

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Valtioneuvoston julkaisu 2021:49**Julkaisija** Valtioneuvosto**Yhteisötekijä** Sisäministeriö**Kieli** ruotsi**Sivumäärä** 49

Tiivistelmä

Selonteossa arvioidaan Suomen sisäisen turvallisuuden tilaa ja siihen kohdistuvia muutosvoimia, sekä määritellään sisäisen turvallisuuden tavoitteet ja kehittämisen suunta alkaneelle vuosikymmenelle.

Suomi on maailman turvallisimaa maa. Selonteon tavoitteena on varmistaa sisäisen turvallisuuden kehittyminen edelleen niin, että Suomi on tulevaisuudessa entistä turvallisempi maa kaikille ihmisille ja ihmisryhmille. Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka perustuu ensisijaisesti ennaltaehkäisyyn. Turvallisuuden tunne on tärkeä osa sisäistä turvallisuutta ja vahva kokemus turvallisuudesta suojaa yhteiskuntaa myös uudenaikaisilta turvallisuushkilta.

Tavoitetta toteutetaan siirtämällä viranomaisten toiminnan painopistettä korjaavista palveluista ennaltaehkäisyyn, pitämällä luottamus sisäisen turvallisuuden toimijoihin korkeana kaikissa väestöryhmissä ja turvaamalla, että hätätilanteessa apua on saatavilla nopeasti koko maassa. Turvallisuusongelmia ennaltaehkäistään laajassa yhteistyössä. Rikoksia paljastetaan ja selvitetään tehokkaasti sekä tuloksellisesti. Kansallisen turvallisuuden uhat tunnistetaan ja torjutaan. Suomi toimii aktiivisesti ja ennakoivasti sisäiseen turvallisuuteen liittyvässä kansainvälisessä yhteistyössä. Laadukkaat sisäisen turvallisuuden palvelut edellyttävät riittäviä voimavaroja.

Asiasanat

rikollisuus, rajavalvonta, tullivalvonta, yleinen järjestys, onnettomuudet, tapaturmat, varautuminen, sisäinen turvallisuus, turvallisuus, poliisitoimi, pelastustoimi, sisäasiainhallinto, turvallisuusympäristö, oikeuslaitos

---

ISBN PDF 978-952-383-785-0**ISSN PDF** 2490-0966

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-785-0>

Government Report on Internal Security

Publications of the Finnish Government 2021:49**Publisher** Finnish Government**Group Author** Ministry of the Interior**Language** Swedish**Pages**

49

Abstract

The Report assesses the state of internal security in Finland and the drivers of change affecting it, and it defines the internal security objectives and the direction of development for the current decade.

Finland is the safest country in the world. The Report aims to ensure the further development of internal security so that Finland will be an even safer country for all people and population groups in the future. Finland's internal security policy is mainly based on prevention. The feeling of safety is an important part of internal security, and a strong feeling of safety and security also protects society from new types of security threats.

This objective will be implemented by shifting the focus of the authorities' activities from corrective services to prevention, by maintaining a high level of trust in internal security operators among all population groups and by ensuring that assistance is quickly available in emergencies throughout the country. Problems with security will be prevented through extensive cooperation. Crimes will be detected and investigated efficiently and effectively. Threats to national security will be identified and countered. Finland will be active and proactive in international cooperation in the field of internal security. High-quality internal security services require sufficient resources.

Keywords

crime, border control, customs control, public order, incidents, accidents, preparedness, internal security, security, police, rescue services, Ministry of the Interior's branch of government, security environment, judicial system

ISBN PDF 978-952-383-785-0**ISSN PDF**

2490-0966

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-785-0>

Innehåll

1	I redogörelsen analyseras den inre säkerheten fram till 2030	7
2	Målet är trygghet för alla	8
3	Alla har rätt till en trygg vardag	10
3.1	Vardagen är tryggare än någonsin tidigare för majoriteten	10
3.2	Olycksfall och olyckor vanligare än i Danmark och Sverige	13
3.3	Liten men allt mer internationell skara berörs av allvarliga brott	14
3.4	Gränssäkerhet, olaglig inresa och gränsöverskridande godstrafik	20
3.5	Migration och invandrare är bestående delar av samhället	22
3.6	Samarbete mellan myndigheter är en viktig resurs	23
3.7	Coronapandemins konsekvenser för den inre säkerheten	27
4	Förändringar i omvärlden och allvarliga störningar	31
4.1	Fenomen som påverkar säkerheten	32
4.2	Allvarliga och omfattande störningar kan bli vanliga	35
5	Finland som världens tryggaste land 2030	39
5.1	Vi samarbetar brett för att förebygga säkerhetsproblem	39
5.2	Vi säkerställer att alla befolkningsgrupper kan lita på myndigheterna och samhället	42
5.3	Våra larmtjänster fungerar och hjälpen kommer snabbt	43
5.4	Vi avslöjar och utreder brott effektivt och resultatrikt	43
5.5	Vi identifierar hoten mot den nationella säkerheten och avvärjer dem	44
5.6	Vi agerar aktivt och proaktivt i internationella sammanhang	45
5.7	God service förutsätter tillräckliga resurser	46

1 I redogörelsen analyseras den inre säkerheten fram till 2030

Statsrådet överlämnar en redogörelse om den inre säkerheten till riksdagen. I redogörelsen beskrivs nuläget i fråga om Finlands inre säkerhet och de förändringskrafter som förutspås påverka den. I redogörelsen anges också målen och den planerade utvecklingsriktningen för den inre säkerheten under det innevarande årtiondet, enligt vad riksdagen har förutsatt¹. Redogörelsen utgår från säkerhet i vid bemärkelse. I begreppet säkerhet beaktas både nationella förändringstrender och dagens globala utmaningar, och hur de påverkar Finlands säkerhet.

Riksdagen har ordnat med parlamentarisk uppföljning under beredningen av redogörelsen. Redogörelsen har beretts med beaktande av det som framförs i riksdagens ställningstagande till den föregående redogörelsen om den inre säkerheten. Den parlamentariska uppföljningsgruppen har också framfört synpunkter på redogörelseutkastet och statsrådet har beaktat dem enligt eget övervägande. Med denna redogörelse och riksdagens kommande ställningstaganden definieras Finlands långsiktiga politik för den inre säkerheten.

I denna redogörelse analyseras den inre säkerhetens utveckling, både den förutspådda faktiska utvecklingen och utvecklingsarbetet, mot bakgrund av de förändringar som är att förvänta i det finländska samhället som en del av Europa och det internationella samfundet. Framtidsanalysen omfattar fram till 2030.

I andra kapitlet beskrivs grunden och målet för Finlands inre säkerhetspolitik. I tredje kapitlet beskrivs trygghetskänslan bland befolkningen och nuläget för den inre säkerheten. I fjärde kapitlet beskrivs de förändringskrafter och mest omfattande och betydande störningar som påverkar den inre säkerheten. I femte kapitlet beskrivs de åtgärder som ska vidtas för att uppnå målen. Redogörelsen har beretts baserat på forskningsdata, myndigheters observationer och bedömningar samt viktiga aktörers synpunkter. Olika ministerier och myndigheter har medverkat i beredningen av redogörelsen och andra aktörer har hörts på bred front.

---

1 RSk 8/2017 rd

2 Målet är trygghet för alla

Finlands inre säkerhet bygger först och främst på att problem och störningar hindras från att uppstå. Rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna främjas.

Finland är världens tryggaste land. Målet med redogörelsen är att säkra att den inre säkerheten fortsätter att utvecklas så att Finland i framtiden är ett allt tryggare land för alla människor och människogrupper. En stark säkerhetskänsla skyddar samhället mot både gamla och nya typer av säkerhetsshot.

Med inre säkerhet avses de aspekter i ett samhälle som gör att människor kan åtnjuta de rättigheter och friheter som garanteras i rättssystemet utan rädsla eller otrygghet som beror på brottslighet, störningar, olyckor och därmed jämförbara nationella och internationella fenomen. Den inre säkerheten är således en summa av flera faktorer i samhället.

Finlands inre säkerhetspolitik bygger i första hand på förebyggande arbete. Målet är att så många olyckor, brott och andra störningar som möjligt förhindras före de inträffar. De underliggande orsakerna till säkerhetsproblem motarbetas på ett effektivt sätt, särskilt genom andra myndigheters insatser än säkerhetsmyndigheternas. Sysselsättning, utbildning, delaktighet i samhället, hälsa, få missbruksproblem och en utbredd hög välfärd utgör hörnstenarna för hög vardagstrygghet.

Säkerhetsmyndigheterna har en avgörande roll när det gäller att garantera den inre säkerheten vid olyckor, störningar och brott. De tryggar att människor kan lita på samhällets hjälp när de allra allvarligaste typerna av hot inträffar. Säkerhetsmyndigheternas och rättsvårdens tjänster tillhandahålls så att människor i hela landet får den hjälp de behöver snabbt, effektivt och jämlikt. Detta förutsätter att personal och materiel räcker till och utvecklas, och att samarbetet mellan olika myndigheter fungerar.

Det centrala målet i arbetet för den inre och den yttre säkerheten är att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Grundföresatserna för den inre säkerheten är de mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen, demokrati, frihet, stabilitet, välfärd, jämlikhet och jämställdhet i all verksamhet. Att bedöma konsekvenser ur människorättssynvinkel är en väsentlig del av arbetet för den inre säkerheten. Inre säkerhet hjälper skapa fred i samhället. Denna återspeglas bland annat i förtroende för

myndigheter och förvaltning, goda relationer mellan befolkningsgrupper och valet av demokratiska metoder som lösning på olika problem och spänningar.

Det bör säkerställas att myndigheternas arbetsmiljö är trygg. Grundvalarna för tilliten till de finländska myndigheterna är gedigen kompetens, insyn, rättvisa och ett jämlikt bemötande för alla. Viktigt för denna tillit är en stark intern kontroll och en tillräcklig och trovärdig laglighetsövervakning. I myndighetsverksamhet ska det betonas att maktmedel ska användas proportionerligt och i sista hand, spänningar ska dämpas och onödig eskalering undvikas.

Finlands medlemskap i Europeiska unionen och Schengensystemet har betydelse också för vår inre säkerhet. Finland arbetar aktivt och konstruktivt inom Europeiska unionen. Vi bär vårt ansvar att agera i enlighet med gemensamt överenskomna regler.

I strategin för EU:s säkerhetsunion för 2020–2025² framhävs säkerhet som garant för de grundläggande fri- och rättigheterna och en helhetssyn på hela samhället betonas. I strategin presenteras fyra prioriteringar för åtgärder på EU-nivå: en framtidssäker säkerhetsmiljö, hantering av föränderliga hot, skydd av människor i EU från terrorism och organiserad brottslighet samt ett starkt europeiskt säkerhetsekosystem.

Målen för hållbar utveckling och handlingsprogrammet Agenda 2030 är viktiga delar av en global referensram som är relevant också för den inre säkerheten. Vilka lösningar som hittas för de globala utmaningarna kring hållbar utveckling har avsevärd betydelse för freden, stabiliteten och relationerna mellan staterna.

---

2 Kommissionen 24.7.2020. Strategin för EU:s säkerhetsunion COM(2020) 605 final

3 Alla har rätt till en trygg vardag

I Finland upplever majoriteten sitt liv som tryggt. Att begå brott, att falla offer för brott samt att råka ut för olyckor har ofta samband med utsatthet. Det är dessa människor, de utsatta, som vi måste nå bättre och i ett tidigare skede. Att upprätthålla freden i samhället kräver arbete. Allmänhetens förtroende utmanas av att myndigheterna är belastade och uppgifterna blir mer och mer komplicerade.

3.1 Vardagen är tryggare än någonsin tidigare för majoriteten

Finland placerar sig utmärkt i internationella jämförelser som mäter vardagstrygghet och samhällsfred med indikatorer som trygghetskänsla, olyckor, störningar och brottslighet samt demokrati, tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och förtroendet för myndigheterna och rättssystemet. I de viktigaste undersökningarna placerar sig Finland bland de fem bästa länderna globalt sett och som det bästa landet i Norden.³

Vardagen i Finland är tryggare än någonsin tidigare. Antalet dödsfall i trafiken har nästan halverats under de senaste 20 åren och antalet omkomna i bränder har minskat stadigt. Sannolikheten för att man ska falla offer för brott mot liv är ungefär hälften mindre än på 1980-talet. Samma utveckling syns inom många andra av vardagssäkerhetens delområden. Samtidigt har den dolda brottsligheten minskat inom vissa brott, tack vare att anmälningströskeln har blivit lägre.

De inre säkerheten har ofta en individuell dimension. Vilka säkerhetsproblem en människa stöter på i sin vardag eller vad han eller hon är rädd för beror på personliga egenskaper,

---

³ Finland rankas som världens tryggaste land av World Economic Forum (WEF 2017, 2018 och 2019), som världens stabilaste land i jämförelsen Fragile States Index (2017, 2018 och 2019) och är först i Europa i Eurostats jämförelse om förtroendet för polisen och rättssystemet (2018 och 2019). Finland placerar sig högt även i World Internal Security and Policing Index (WISPI, 2016), som jämför inre säkerhet och polisarbete, och i Transparency Internationals korruptionsindex där de minst korruperade länderna rankas högst (2016, 2017, 2018).

omständigheter och erfarenheter, bland annat ålder, kön, ursprung, hälsa, modersmål, bostadsort, socioekonomisk ställning samt andra faktorer som är definierande för personen.

Trygghetskänslan⁴ i Finland är hög: 89 procent anser att Finland är ett tryggt land. Den personliga tryggheten anses vara ännu bättre än så: 96 procent upplever sin personliga trygghet som god.⁵ Coronapandemin, som började 2020, har visat att en stark trygghetskänsla i det dagliga livet bär en majoritet av människor också genom kriser.

Figur 1. Trygghetskänslan i Finland är hög

Källa: Suomen Kyselytutkimus Oy

Den allmänna utvecklingen mot större ojämlikhet oroar över 60 procent av alla som bor i Finland.⁶ På ett säkerhetsplan syns ojämlikheten som en bidragande faktor till hotet om våld, olyckor, diskriminering och hatbrott samt olika former av vanvård. Den största bakomliggande orsaken till trygghetsrelaterad ojämlikhet är risken för fattigdom och utslagning. Denna risk berör en ansenlig del av befolkningen, ca 860 000 personer.⁷ Det finns dessutom skillnader mellan olika bostadsorter i hur snabbt man får hjälp.

4 Med trygghetskänsla avses "det personliga mentala eller allmänna tillstånd hos en individ där risker inte ingår i någon betydande utsträckning" (Limnell et al., 2014). Trygghetskänsla handlar om att livet präglas av "förutsägbarhet, kontinuitet och begriplighet" (Karisto, 2003). Otrygghet och rädsla inverkar till exempel på hur man använder offentliga utrymmen – rädsla kan leda till att man drar sig undan från det offentliga rummet (Pérez-Tejera et al., 2018).

5 Suomen Kyselytutkimus Oy (förhandsuppgift från rapporten Turvassa 2021)

6 Se till exempel [Finländarnas åsikter om utrikes- och säkerhetspolitiken, försvaret och säkerheten](#). Planeringskommissionen för försvarsinformation eller [Turvassa 2019. Kansalaisturvallisuus Suomessa](#). Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö - Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland ry 2020

7 [Köyhysvahti: Suomen köyhysraportti 2020](#). Nätverket mot fattigdom i Finland EAPN-Fin.

Utslagning och trygghet är två fenomen som påverkar varandra.⁸ Utslagning⁹ leder till trygghetsproblem. För den enskilde individen leder trygghetsproblem i sin tur till att utslagningsspiralen tilltar. Sociala problem kan ofta hopa sig. Grupper som redan är utsatta berörs till exempel kraftigare av brottslighet – samtidigt har den övriga befolkningen blivit tryggare. Utslagning börjar ofta så att en person är utsatt av många olika skäl samtidigt. Utsattheten tar fler och fler nya former och börjar göra det svårt för personen att hantera sitt eget liv. Samtidigt minskar känslan av delaktighet i samhället. Bland annat låg utbildning, långvarig arbetslöshet och försörjningsproblem utgör avsevärda utslagningsrisker.

Enligt undersökningar gjorda av inrikesministeriet 2020 har människor i utsatt ställning en motsvarande trygghetskänsla som den bredare befolkningen. Människorna i brödköerna upplever att Finland är tryggt – den personliga trygghetskänslan är dock något sämre än hos andra. Befolkningen i allmänhet ser samhället som en trygghetshöjande faktor, medan de deltagare som tillhör en utsatt grupp upplever mer otrygghet.

Finland har en tradition av stark inbördes fred och social sammanhållning, även i internationell jämförelse. Detta förklaras bland annat av en demokrati med långa anor, samhälleliga strukturer som bidrar till att ge alla lika möjligheter oberoende av utgångsläge, och låg korruption. Vår aktiva tredje sektor och vårt aktiva civilsamhälle främjar även de delaktighet och samhörighet. Samhälleliga spänningar kan lösas på fredlig, officiell väg. Offentliga platser har på lång sikt blivit tryggare.¹⁰ Demonstrationer tryggas av mötes- och yttrandefriheten och försiggår i huvudsak i fredliga tecken. Det är sällsynt att brott begås i samband med dem.

Förtroendet människor emellan är fortfarande högt i Finland, även om olika polariseringstrender utmanar detta förtroende. Enligt en undersökning anser en majoritet att det i regel råder välvilja mellan människor, trots att man också identifierar spänningar mellan olika grupper.¹¹ Den polariserande utvecklingen utgör en risk för att spänningarna och den sociala oron ökar.

Sociala medier, trots att de ger möjlighet till öppen samhällsdebatt, skapar även skillje-linjer. Hybridpåverkan och informationspåverkan har blivit aktuella hot mot demokratin.

8 Se till exempel Aaltonen, Mikko (2010): [Nuorten aikuisten koulupudokkuus, työttömyys ja väkivaltarikollisuus – väkivallan tekijät ja uhrin kansallisesti edustavan rekisteriaineiston valossa](#). Oikeus 39(3).

9 I sin publikation "Nuorten syrjäytyminen: Tietoa, toimintaa ja tuloksia" (2013) använder riksdagens revision-utskott följande huvudsakliga definition för utslagning: "Med utslagning avses både långvarig och återkommande arbetslöshet samt svaga sociala band, medräknat brutna familjerelationer, social isolering, minskad fackligt organiserad klassolidaritet, problemstämplade arbetarklassvarter och problematiska sociala nätverk". Ofta används des-sutom den definition som Näringslivets Delegation EVA rf ger i rapporten Hukassa (sv. Förlorade, 2012): "unga som inte ingår i sådan arbetskraft eller sådana studerande som har grundstadiet som högsta utbildning".

10 Indexet för säkerheten på gatorna 2020

11 Juho Saari 2019, [Hyvinvointivaltio eriarvoistuneessa yhteiskunnassa](#).

Detta syns bland annat i form av störningar och riktade trakasserier som har val, politiker, forskare, tjänsteinnehavare, journalister och personer som är aktiva i samhällsdebatten som föremål¹².

Förtroendet för säkerhetsmyndigheterna är allmänt taget mycket högt. Enligt polisbarometern, som görs vartannat år, har minst 87 procent av deltagarna litat ganska mycket eller väldigt mycket på säkerhetsmyndigheterna. Förtroendet för säkerhetsmyndigheterna följde en ökande trend under 2010-talet. Polisbarometern 2020 visade dock en liten nedgång, med undantag för förtroendet för räddningsväsendet. Enligt ungdomsbarometern 2018 har också unga ett högt förtroende för polisen och andra samhälleliga institutioner, och förtroendet har dessutom ökat under de senaste åren. Enligt Eurobarometern 2019 ligger finländarna på tredje plats i mätningarna av tillfredsställelse med landets demokrati, och vi har klart större tillit till många saker än EU-invånare i genomsnitt. Starkast är tilliten till presidenten, säkerhetsmyndigheterna, hälso- och sjukvårdssystemet och utbildningssystemet.¹³

Samtidigt har det motstånd och våld som olika myndigheter såsom polisen, räddningspersonal, personal inom prehospital akutsjukvård, fångvårdspersonal och sociala myndigheter möter i sitt arbete ökat jämnt under 2010-talet.

3.2 Olycksfall och olyckor vanligare än i Danmark och Sverige

Mätt i förlorade människoliv är olyckor det största hotet mot människors dagliga säkerhet. I Finland dör årligen cirka 2 600 personer i olyckor, av vilka största delen inträffar hemma och på fritiden. Olyckor är den fjärde vanligaste dödsorsaken och den vanligaste icke-sjukdomsrelaterade dödsorsaken bland finländare. Olyckorna har minskat jämnt sedan början av 2000-talet, men under de senaste åren har trenden vänt och de har åter börjat öka. Finland har fortfarande den femte högsta dödligheten på grund av olycksfall i EU.¹⁴

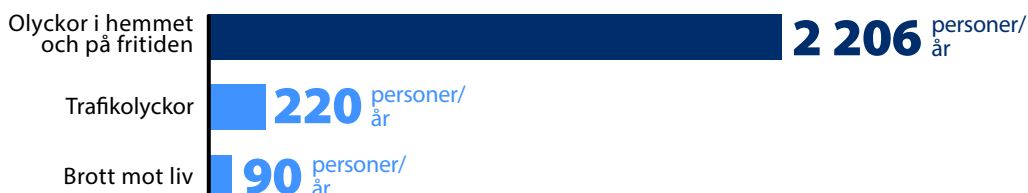
12 I en rapport av arbetsgruppen för effektivisering av åtgärderna mot riktade trakasserier (Inrikesministeriet, 2021) avses med riktade trakasserier "verksamhet där en enskild person genom egna åtgärder eller genom att mobilisera andra inleder eller uppmuntrar till organiserade trakasserier som riktar sig mot ett enskilt objekt och som kan ske direkt eller indirekt. Metoder kan vara bland annat att hota, svartmåla eller sprida uppgifter av privat karaktär. En person kan utsättas för riktade trakasserier också via sina närstående. Riktade trakasserier syftar till att påverka människor eller samhällets strukturer och institutioner och särskilt förtroendet för dem."

13 [Arvo- ja asennetutkimus 2020](#). Näringslivets delegation EVA rf

14 Uppgiften bygger på [data](#) framtagen av EU:s statistikbyrå Eurostat 2016.

Figur 2. Olyckor är det största vardagshotet

Varje år dör betydligt fler människor till följd av **olyckor i hemmet och på fritiden** än i **trafikolyckor** eller **brott mot liv**

Källa: Institutet för hälsa och välfärd, Statistikcentralens statistik över vägtrafikolyckor samt över brott och tvångsmedel 2020

Allvarliga skador till följd av olyckor påverkar hälsan och arbetsförmågan för en stor mängd människor. De belastar också social- och hälsovårdens servicesystem. De är den näst största orsaken till vårdperioder inom specialiserad sjukvård och den främsta orsaken till förlust av friska levnadsår ända in i sen medelålder. Särskilt bland män är antalet skador och dödsfall som beror på olyckor högt i Finland, mer än dubbelt så högt som i Danmark, där läget är det ljusaste i Norden, och en tredjedel mer än i Sverige. Skillnaden förklaras i huvudsak av alkoholkonsumtion och andra faktorer förenade med utslagingsrisk.¹⁵

Räddningsverken räddar över 3 000 personer per år. Av dessa räddas cirka en tredjedel ur överhängande fara förenad med ett allvarligt hot mot liv eller hälsa. Gränsbevakningsväsendet räddade omkring 4 000 personer till havs 2020. Antalet storolyckor per år är cirka 50. Största delen av dessa klassificeras som storolyckor på basis av skadan på miljön eller på egendom.¹⁶

3.3 Liten men allt mer internationell skara berörs av allvarliga brott

Enligt förhandsbesked blev myndigheterna medvetna om totalt 680 000 brott 2020. Av dem var cirka 538 000 brott enligt strafflagen, och av dessa var 252 000 egendomsbrott. Den registrerade brottsligheten 2020 påverkades kvantitativt och kvalitativt av bland

¹⁵ Säkerhet från barndom till ålderdom. Program för förebyggande av olycksfall i hemmen och på fritiden 2021–2030 samt utredning om kostnaderna. Social- och hälsovårdsministeriet 2020.

¹⁶ Inom räddningsväsendet avses med storolycka en olycka med minst fem omkomna, minst 10 omkomna och skadade eller skador på egendom som uppgår till minst 500 000 euro.

annat den ändrade lagstiftningen om trafikbrott som trädde i kraft under året, och av coronapandemin. Brottsligheten har varit på nedgång i Finland i 30 år, både då man ser på antalet brott som har kommit till myndigheternas kännedom och då man jämför de totala brottslighetssiffrorna baserat på offerundersökningar. Detta överensstämmer med den allmänna utvecklingen i västvärlden. I Finland förekommer även vissa regionala variationer i mängden och typen av brottslighet som är delvis beroende på regionernas socioekonomiska villkor.

De bakomliggande orsakerna till brottslighet är bland annat svag socioekonomisk ställning, generationsöverskridande problem, boningsort, ung ålder, manligt kön, berusningsmedel, personlighet och personlighetsstörningar. Dessa orsaker gäller för både gärningsmän och offer. En relativt liten grupp, huvudsakligen bestående av utslagna personer eller personer som hotas av utslagning, begår största delen av brotten i Finland. Enligt undersökningarna står under fem procent av befolkningen bakom mer än hälften av alla brott, och inom denna grupp är återfallsbrottslighet mycket vanligt.¹⁷ Utslagning är dock inte den enda förklaringen till återkommande brottsligt handlande, utan de bakomliggande orsakerna på individnivå är fler.

Figur 3. Genom att minska utslagningen skapar vi mer trygghet för alla

Källa: Finn Crime 2014

Största delen av barn och unga i Finland mår bra och gör sig sällan skyldiga till brott. Återfallsbrottsligheten och den allvarliga brottsligheten är koncentrerade till ett litet antal barn och unga. De barn och unga som begår många brott är ofta själva brottsoffer.¹⁸ Om man som barn eller ung person upplevt brottslighet, trauman och vanvård i form av till exempel familjevåld eller mobbning, ökar det risken för att man också i vuxen ålder begår

¹⁷ Se till exempel Elonheimo, Henrik, et al. Criminal offending among males and females between ages 15 and 30 in a population-based nationwide 1981 birth cohort: Results from the FinnCrime Study. *Journal of Adolescence* 37.8 (2014).

¹⁸ [Vem reagerar på brott begångna av unga?](#), Statsrådets publikationsserie för utrednings- och forskningsverksamheten 2019:34 (presentationsblad på svenska).

och faller offer för brott.¹⁹ Mobbningen har visserligen minskat under de senaste tio åren men fortfarande upplever en av tjugo personer i ung ålder mobbning varje vecka.²⁰ Ju längre mobbning pågår, desto allvarigare blir den. Baserat på skolhälsoenkäter faller barn och unga med invandrarbakgrund eller funktionsnedsättning eller som tillhör sexuella minoriteter och könsminoriteter betydligt oftare offer för våld, mobbning och sexuella övergrepp. Bland unga som placerats utanför hemmet är det påfallande vanligt med erfarenheter av våld. Unga som olovligen lämnar den plats där de är placerade i vård utom hemmet löper en särskilt stor risk att falla offer för eller göra sig skyldiga till våld och brott.

Antalet sexuella övergrepp mot barn som kommer till polisens kännedom har ökat påtagligt under de senaste tio åren. Siffrorna varierar från år till år, bland annat därför att det under ett visst år kan uppkomma brottsmisstankar som omfattar ett flertal allvarliga gärningar. På det stora hela har man bedömt att en ganska liten del av alla gärningar kommer till polisens kännedom. Baserat på brottsofferundersökningarna och skolhälsoenkäterna har barns och ungas erfarenheter av sexuella övergrepp kvantitativt sett hållit sig på samma nivå under 2010-talet. På lång sikt har erfarenheterna dock minskat i antal, vilket betyder att fallen uppdagas mycket oftare än tidigare.²¹

Jämfört med referensländerna i västra och norra Europa är våld rätt så vanligt i Finland. Samtidigt är våldet koncentrerat till en mycket liten del av befolkningen. I det långa tidsperspektivet visar offerundersökningarna att mindre än tio procent av befolkningen upplever cirka två tredjedelar av allt våld. Mängden våld har varit den samma en längre tid. I detta ingår både det våld som kommer till polisens kännedom och den dolda brottsligheten.

Den dödliga brottsligheten i Finland består i hög grad av inbördes brottslighet mellan lågutbildade män i arbetsför ålder som står utanför arbetslivet och som har långt framskriden alkoholism. Till exempel bland arbetslösa män är dödligheten till följd av brott mot liv femtonfaldig jämfört med personer som förvärvsarbetar, och av parterna i brott mot liv är över 60 procent missbrukare av alkohol eller andra berusningsmedel.²²

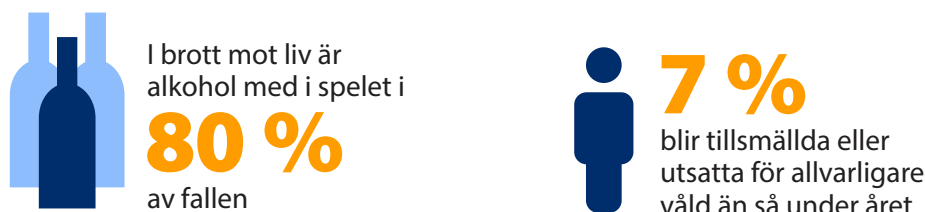
19 [Nuorten syrjäytyminen ja rikollisuus](#). Rättspolitiska forskningsinstitutet 2014.

20 Enkäten Hälsa i skolan 2019

21 Rikollisuustilanne 2019: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Helsingfors universitet 2020.

22 [Rikollisuustilanne 2019: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa](#). Helsingfors universitet 2020.

Figur 4. De som utsätts för våld är få, och våldet koncentreras till dem. Alkohol är fortfarande den främsta bidragande orsaken.

Källa: Rikollisuustilanne 2019, Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2019

Det förekommer mycket våld mot kvinnor i Finland, något som också i internationella bedömningar ses som ett betydande problem.²³ Av alla finländska kvinnor har nästan hälften upplevt någon form av fysiskt eller sexuellt våld efter att ha fyllt 15 år. Nästan alla offer av våldtäkt som kommer till polisens kännedom är kvinnor, ofta unga kvinnor. Antalet våldtäkter som kommer till polisens kännedom har ökat. Enligt offerundersökningarna har dock antalet sexuella övergrepp mot vuxna hållits på samma nivå som tidigare. Detta betyder att fallen kommer fram oftare än tidigare, på samma sätt som det sexuella våldet mot barn. Våldet mot kvinnor har ett nära samband med våld i nära relationer och inom familjen. Omkring en tredjedel av kvinnor har utsatts för fysiskt eller sexuellt våld av en nuvarande eller tidigare partner. Cirka sju procent av kvinnor och cirka tre procent av män utsätts för eller hotas med våld av sin partner enligt den årliga statistiken. Av brotten mot liv 2000–2019 utgjorde 57,7 procent våld i parrelationen när offret var en kvinna. Bland de manliga offren var andelen 6,9 procent.²⁴ I Finland är det åtta gånger mer sannolikt att en kvinna dödas av sin partner än att det händer en man.

²³ Violence against women: an EU-wide survey. Main results. European Union Agency for Fundamental Rights, 2014.

²⁴ Rikollisuustilanne 2019: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Helsingfors universitet 2020.

Figur 5. Det är fortfarande vanligt att kvinnor utsätts för våld i nära relationer

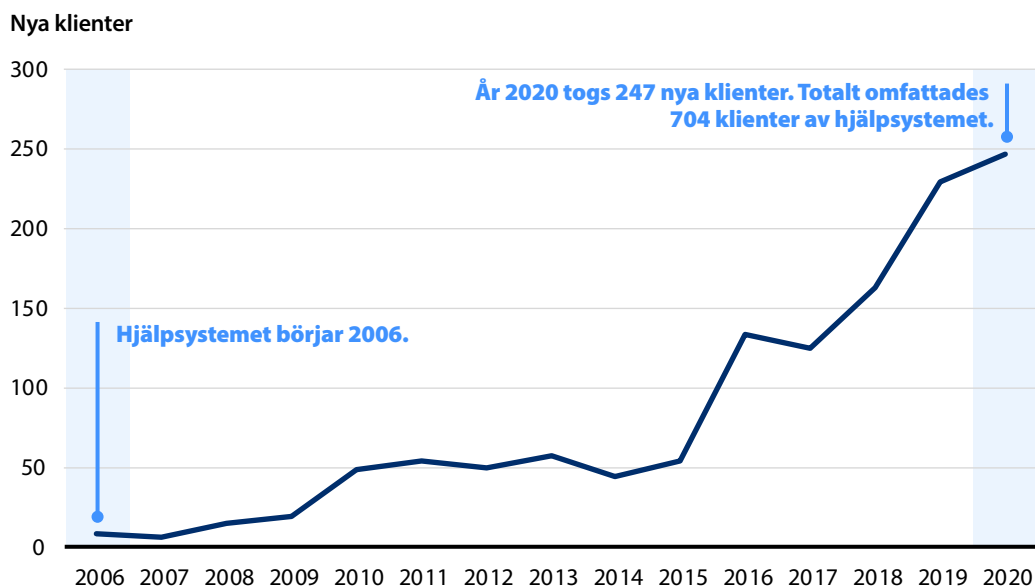

Källa: Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2019 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia samt Våld mot kvinnor: en undersökning omfattande hela EU, EU-byrån för grundläggande rättigheter (FRA) 2014

Det finns cirka 70 organiserade kriminella sammanslutningar med fortlöpande verksamhet i Finland, och tillsammans har de totalt cirka 750 medlemmar. Största delen är avdelningar av sådana kriminella gäng som använder gemensamma emblem. Av dessa avdelningar är majoriteten så kallade mc-gäng. Den systematiska och organiserade brottsligheten består av nätverk som anpassar sig enligt omständigheterna, som innefattar allt fler nya aktörer och som till stor del är verksam över landsgränserna. Myndigheterna ser tecken på att gärningsmännen har för avsikt att bli integrerade i de lagliga samhällsstrukturerna. Sammanslutningarnas medlemstal i Finland har dock tills vidare varit relativt små och den organiserade brottsligheten påverkar inte människors dagliga trygghet i någon synlig omfattning. Användningen av organiserad brottslighet som ett led i statlig hybridpåverkan bör övervakas.

Människohandel är en allvarlig och komplicerad form av internationell brottslighet. Exempel på vad människohandel kan omfatta är sexuellt och arbetsrelaterat utnyttjande, tvångsäktenskap och tvingande till brott. Det bedrivs allt mer människohandel i Finland, men man har också blivit bättre på att identifiera den. Antalet offer som hänvisats till Hjälpssystemet för offer för människohandel har flerdubblats under de senaste åren.²⁵ Det bedöms emellertid att en betydande del av all människohandel aldrig blir upptäckt. För närvarande är cirka en tredjedel av fallen sådana att offren har blivit föremål för utnyttjande i Finland. Tidigare var en större andel av de uppdagade fallen sådana att offren hade blivit föremål för människohandel utomlands. Bland offer och gärningsmän finns asylsökande, invandrare och även finska medborgare som hör till majoritetsbefolkningen. Största delen av de offer som identifierats är vuxna, men bland dem finns också barn och unga.

25 Årsöversikt januari–december 2020, Hjälpssystemet för offer för människohandel (presentationsblad på svenska).

Figur 6. Människohandel är vanligare än förr, men identifieras också i större utsträckning än tidigare

Källa: Migrationsverket

I en nationell brottsofferundersökning uppgav 55 procent av deltagarna att de någon gång i sitt liv har fallit offer för nätbrott. En stor utmaning när det gäller IT-relaterad brottslighet är att en så stor andel av den brottsliga verksamheten är dold. Brottsligheten riktad mot företag och offentliga sammanslutningar ökar, men även dataintrång, omfattande bedrägerier, utpressningar och identitetsstölder riktade mot enskilda personer förekommer i växande omfattning. Som en följd av att information, kapital och produktion mer och mer finns i datanäten uppstår det nya sårbarheter som både inhemska och utländska kriminella aktörer, och vissa statliga aktörer, försöker utnyttja.

Diskriminering och hatbrott är i de flesta fall riktade mot minoriteter. Största delen av de hatbrottsmisstankar som anmäls till polisen, cirka 70 procent av fallen, hänger samman med offrets etniska eller nationella bakgrund.²⁶ I en enkät uppgav 68 procent av romer att de hade upplevt diskriminering under året före enkäten.²⁷ Hälften av alla personer bosatta i Finland som hör till en sexuell minoritet eller könsminoritet uppgav i en enkätundersökning att de hade upplevt trakasserier under de senaste fem åren.²⁸ Förutom verbala tra-

26 [Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2019](#). Polisyrkeshögskolan 2020.

27 [Annorlunda varje dag – En utredning om romers erfarenhet av diskriminering](#). Minoritetsombudsmannen 2014, sammanfattning på svenska.

28 [Survey on Fundamental Rights of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People in the EU](#). Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter 2012

kasserier och hatretorik upplever invandrare dessutom fysiskt våld och hot om fysiskt våld oftare än den övriga befolkningen.

3.4 Gränssäkerhet, olaglig inresa och gränsöverskridande godstrafik

Finland övervakar EU:s längsta yttre gräns. Övervakningen är effektiv och trovärdig, men baserat på Schengenkontroller uppfyller den inte helt och hållet EU:s krav. Den nuvarande stabiliteten vid östgränsen förutsätter ett gott samarbete med de ryska gränsmyndigheterna. Stabilitet kan dock inte vara helt beroende av samarbete.

Före covid-19-pandemin pågick en klar uppgång i trafiken över den yttre gränsen. En säker och vällöpande gränsövergångstrafik har kunnat tryggas, men de ökande trafikvolymer har krävt en ständig utveckling av verksamheten, mer automatik och överflyttning av personal från östgränsen och havsområdena. Automatiken har medfört ett mindre behov av personalökningar än vad volymökningen annars hade föranlett. En vällöpande gränsövergångstrafik och den fria rörligheten inom Schengenområdet är avgörande för Finlands ekonomi, och därmed även för landets välbefinnande.

EU:s medlemsstater har vidtagit både gemensamma och nationella åtgärder för att effektivisera övervakningen vid den yttre gränsen och intensifierat samarbetet mot människohandel och organiserad brottslighet. Finland ligger geografiskt sett utanför de huvudsakliga migrationsrutterna till Europa, och antalet olagliga gränsövergångar in i Finland har hållits lågt under de senaste åren. Finland genomför ett handlingsprogram mot olaglig inresa och vistelse i landet. Handlingsprogrammet har uppdaterats 2021. Målet med programmet är att genom myndighetssamarbete förebygga och avslöja olagliga inresor i Finland samt organisering av sådana inresor, olaglig vistelse i landet och människohandel.

Tullen övervakar godstrafiken över de finska gränserna, både vid EU:s yttre gränser och i den inre posttrafiken, persontrafiken och den kommersiella godstrafiken mellan medlemsstaterna. Den fria rörlighet som gäller för varor inom EU omfattar inte olaglig godstrafik. Volymen av gods som transporteras över gränserna är beroende särskilt av det ekonomiska läget och av människors vilja och möjligheter att resa. År 2020 utförde Tullen totalt cirka en miljon olika tullåtgärder i syfte att upptäcka lagstridig verksamhet och hindra produkter från att släppas ut på marknaden och göras tillgängliga för konsumenterna. Tullen utförde inspektion av passagerare i cirka 27 000 olika fall och av fordon och lastenheter i över 110 000 olika fall. Långtradare, sjöcontainrar och tågagnar genomlystes 212 000 gånger. Passagerartrafiken minskade i omfattande grad som en följd av

pandemin, och tillsynsåtgärder kunde i större utsträckning än tidigare riktas mot kommersiell godstrafik och övervakning av näthandeln.

E-handeln och särskilt näthandeln på det mörka nätet har öppnat den finländska konsumentmarknaden för olaglig varuhandel över gränserna. Förändringarna i den internationella handeln har medfört att enskilda kunder kan beställa snabb hemleverans av önskat olagligt material, direkt från utländska aktörer. Volymerna och utmaningarna i den olagliga e-handeln blir större och större. Kunder har tillgång till allt från vapen, sprängämnen och råmaterial för sprängämnen till narkotika och andra mycket farliga ämnen. Som en följd av den ytterst kraftiga tillväxten av e-handeln har mängden paketförsändelser ökat kraftigt. Under 2020 kom det omkring 40–50 miljoner paketförsändelser till Finland. En sådan volym försvårar övervakningen. Volymerna kan förväntas fortsätta öka, vilket innebär en ytterst stor utmaning för tullövervakningen.

I takt med att logistiken blir snabbare och i synnerhet på grund av de enorma volymökningarna inom e-handeln har säkerheten i transportkedjorna blivit en viktig fråga. Det kommer dessutom allt fler produkter från utlandet som inte uppfyller EU:s krav eller nationella krav, och som är farliga för människors hälsa eller miljön, direkt till konsumenterna. Det är fråga om produkter som fyller hela spektrumet av dagliga behov. En effektiv tullövervakning av godstransporterna på införselplatserna och i terminalerna förutsätter att automatiseringen och analysmetoderna utvecklas kontinuerligt. Detta övervakningsarbete som vilar kraftigt på teknik säkerställer också att den lagliga utrikeshandeln, som är viktig för Finland, fungerar smidigt och smärtfritt.

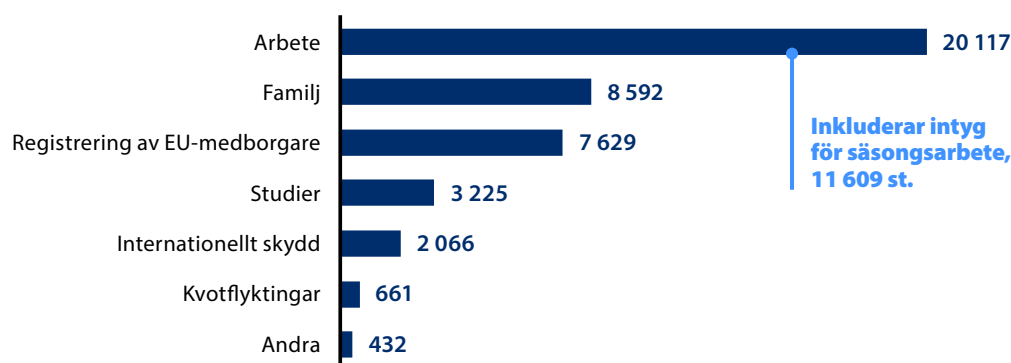
Tack vare Finlands goda logistiska kommunikationer har de finländska myndigheternas arbete betydelse inte bara för Finland, utan också i bredare mening. Samtidigt måste Finlands säkerhet i samband med utrikestrafiken säkerställas, och detta förutsätter ett brett stöd från de övriga EU-medlemsstaterna och från tredjeländer samt ett regelbundet myndighetsarbete med dessa parter. Det förs ett nära internationellt myndighetssamarbete för att förebygga olaglig godstrafik, och samarbetet är ofta avgörande för att smuglingsbrott ska kunna förhindras och avslöjas.

3.5 Migration och invandrare är bestående delar av samhället

Genom migrationspolitiken underbygger vi det finländska samhällets livskraft och fullgör Finlands internationella förpliktelser. Tillstånds-, integrations- och medborgarskapstjänster som är smidiga, rättvisa och tar individen i beaktande fyller samhällets och klienternas behov. Ett välfungerande och tryggt Finland lockar internationella experter och studerande med familj.

Över 90 procent av migrationen till Finland beror på arbete, familj och studier. Mindre än 10 procent av migrationen beror på humanitära skäl. Migration i sig är inte en säkerhetsfråga när man talar om inre säkerhet, men oreglerad migration kan leda till instabilitet inom och mellan länder. De globala migrationsströmmarna är till största del kontrollerade och beror på arbete, familjeband eller studier. Denna typ av migration till Finland har ökat i jämn takt under de senaste åren med undantag för 2020, då den globala migrationen hämmades av pandemin. På många plan är Finland redan beroende av utländsk arbetskraft och arbetskraft med utländsk bakgrund. Antalet asylsökande har däremot minskat klart under de senaste åren. Under 2020 beviljades ca 1 700 personer uppehållstillstånd i Finland på grund av internationellt skydd, jämfört mot cirka 32 800 personer som beviljades ett första uppehållstillstånd på andra grunder. Av dem kom över 12 000 personer till landet för att utföra säsongarbete.

Figur 7. Arbete, familj och studier är de främsta orsakerna till att man flyttar till Finland De första uppehållstillstånden som Migrationsverket beviljade år 2020.

Källa: Migrationsverket

Attityderna gentemot olika former av invandring skapar skiljelinjer i samhället. Hur väl integrationen lyckas beror inte bara på integrationstjänsterna och den individuella processen utan också på mottagandet, attitydklimatet och förekomsten av diskriminering

i samhället. Utmaningarna i integrationen och till exempel den ökande mängden papperslösa kan orsaka utslagning och till och med leda till att det uppstår skuggsamhällen i samhällets marginaler, ett fenomen som försvagar den inre säkerheten och känslan av samhörighet mellan människor.

3.6 Samarbete mellan myndigheter är en viktig resurs

Uppgiftsfältet för säkerhetsmyndigheternas har genomgått en bestående förändring under de senaste fem åren som har gjort det bredare och mer komplicerat. Samtidigt har kompetenskraven mångdubblats. Förändringarna i omvärlden i kombination med knappa resurser har tvingat och tvingar dessa myndigheter alltjämt till prioritering och myndighetssamarbete i högre grad än tidigare. Samtidigt stiger lokal- och IT-kostnaderna hela tiden.

Myndighetssamarbetet i Finland håller god standard internationellt sett och har långa anor. Utmärkande drag för det finländska myndighetssamarbetet är sam användning av materiel och kompetens samt tydliga och klara beslutsprocesser. Genom dessa har man uppnått bättre effektivitet och totalekonomi än i jämförelseländer. En central styrka ute i fältet är säkerhetsmyndigheternas gemensamma nödcentralsdatasystem och det gemensamma kommunikationsnätet VIRVE. Räddningsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet och polisen har ett omfattande, intensivt och dagligt samarbete. PTG-samarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsmyndigheterna fungerar väl. Myndigheterna för den inre säkerheten har dessutom ett nära samarbete med Försvarsmakten, som under normala förhållanden har viktiga handräckningsuppgifter till stöd för den inre säkerheten. Insatser vid sjöolyckor samt flygräddningsinsatser vid skogs- och terrängbränder genomförs som ett sömlöst operativt samarbete mellan räddningsväsendet, Gränsbevakningsväsendet, andra myndigheter och tredje sektorn. Flermyndighetssamarbete är särskilt viktigt i glesbygden.

Räddningscentralsverket tillhandahåller olika myndighetstjänster åt många aktörer. Snabba larmtjänster är viktiga med avseende på servicenivån inom området inre säkerhet, och för hur snabbt myndigheter kan larmas. Detta är i sin tur avgörande för hur snabbt människor kan få hjälp. Nödcentralsverket fungerar som riksomfattande servicenät. Det tar årligen emot cirka tre miljoner nödsamtal som leder till drygt 1,4 miljoner myndighetsuppdrag. Över hälften av de förmedlade uppdragen hör till hälso- och sjukvårdens område. Omkring en tredjedel av uppdragen förmedlas vidare till polisväsendet. År 2020 tog det i genomsnitt fem minuter att svara på nödsamtal. Av alla nödsamtal kunde 91 procent besvaras inom 10 sekunder och 99 procent inom 30 sekunder.

Räddningsväsendet har över 100 000 räddnings- och biståndsuppdrag per år. Av dem är i genomsnitt 69 procent brådskande uppdrag. Tack vare avtalsbrandkårerna kan jämlik tillgång till räddningstjänster tryggas i alla delar av landet. Avtalsbrandkårerna deltar i omkring 60 procent av räddningsväsendets årliga utryckningsuppdrag.

Den prehospitala akutsjukvården och socialjouren är delar av det tätt sammanvävda samarbetsnät som myndigheterna har. Både den prehospitala akutsjukvårdens och socialjourens utrycknings- och uppdragsvolym har ökat i flera års tid. Den prehospitala akutsjukvården utför årligen cirka 800 000 fältuppdrag baserade på larm till nödcentralverket. Detta motsvarar cirka 60 procent av alla de uppdrag som nödcentralerna förmedlar. Tjänsteproducenterna inom prehospital akutsjukvård är räddningsverken, sjukvårdsdistrikten och privata serviceproducenter. Utöver sina egna uppdrag deltar räddningsverken i drygt hälften av alla prehospitala akutsjukvårdsutryckningar. Socialjourerna fick cirka 53 000 uppdrag av nödcentralen under 2020.

Volymen av polisens årliga utryckningsuppdrag har ökat under en längre tid och var cirka en miljon 2020. Av den volymen hade strax under 10 procent prioritetssklass A och cirka 40 procent prioritetssklass B. Resten var mindre brådskande kontroll- eller tillsynsuppdrag. Den genomsnittliga utryckningstiden är god men har försämrats en aning över längre tid. Den regionala och tidsmässiga spridningen är stor. De främsta orsakerna till den försämrade utryckningsberedskapen är en ökad uppdragsvolym, en nedgång i polisstyrkan fram till 2017 och ökade kvalitativa krav i verksamheten.

Finlands utmaningar på området brottsbekämpning och i fråga om straffansvar är den låga utredningsgraden för vissa former av konventionell brottslighet såsom egendomsbrott, och det ökade behovet av resurser för att bekämpa nyare brottsformer och utförandesätt. Myndigheternas uppgifter är svårare att utföra och undersökningarna mer arbetskrävande än tidigare. Utredningsgraden för de allvarligaste brotten såsom brott mot liv och hälsa samt fysisk integritet och brott mot barn har hållits relativt hög. Däremot har det inte varit möjligt att avsätta tillräckliga resurser för utredning av lindrigare brott och avslöjande av dold brottslighet.

Utredningsprocenten för brott mot strafflagen är i genomsnitt cirka 50 procent. Brott mot liv har en hög utredningsprocent, över 90, och utredningsgraden för misshandelsbrott är över 60 procent. Av alla egendomsbrott utreds endast cirka 38 procent. Även den genomsnittliga utredningstiden för brott har förlängts från 111 till 136 dygn under decenniets senare hälft.

I den straffprocesskedja som börjar med förundersökning och slutar med verkställighet av straffet har resurserna och resultaten i de tidigare momenten av kedjan direkta konsekvenser för de som kommer därefter. Av central betydelse för kedjan är vilka resurser

polisen har för brottsutredning, mängden ärenden som går från utredning till åtalsprövning och vidare till domstolarna, och typen av ärende.

Sedan den omstrukturering som genomfördes 2019 har åklagarväsendet fungerat som ett enda riksomfattande ämbetsverk. Svårighetsgraden och kravnivån i målen har ökat betydligt och de straffrättsliga förfarandena har blivit mer internationella. Följden av förändringarna i omvärlden och en arbetsmängd som har blivit betydligt större samtidigt som IT-kostnaderna har stigit är att fullföljandegraden för straffansvaret har sjunkit generellt sett. Av de brottsmisstankar som kommer upp till åklagarutredning leder en betydligt mindre del än tidigare till åtal och påföljder. Mellan 2004 och 2020 har det totala antalet ärenden som kommer från förundersökningsmyndigheterna till åklagarna hållits kring 80 000–91 000. Andelen förundersökningar som begränsas genom att förundersökningen avslutas eller uteblir har ökat från 1 000 till 20 000 som mest. Som parallellfenomen har antalet egentliga åtalsprövningsärenden minskat. Under 2020 väcktes åtal i 67 procent av ärendena i medeltal. Andelen ärenden med lång åtalsprövning har ökat betydligt under de senaste åren. Detta har följder för straffprocessens effektivitet och medborgarnas rättsskydd.

Omstruktureringarna inom domstolsväsendet har skapat bättre förutsättningar att använda domstolarnas resurser på ett ändamålsenligt sätt och främja domarspecialisering. Domstolsverket, som inledde sin verksamhet 2020, har ansvar för domstolarnas verksamhetsvillkor och centralförvaltningsuppgifter. Handläggningstiderna för rättsfall blir längre och längre.

Brottspåföljdsmyndighetens uppgift är att bidra till säkerheten i samhället genom att upprätthålla ett lagligt och säkert system för verkställighet av påföljder. Myndigheten ska även arbeta för att minska återfallsbrottsligheten. I fängelserna sitter i medeltal 1,4 fångar per årsverke. Cirka hälften av de fångar som befrias har inom de följande fem åren begått ett brott som leder till ett nytt ovillkorligt fängelsestraff. Inom brottspåföljdsområdet tillämpas olika program för att förebygga återfallsbrottslighet och myndigheten driver nätverksamarbete i syfte att stödja brottspåföljds klienterna och samordna tjänsterna med samhällets normala tjänster. Viktigt är att tillgången till utbildningstjänster, sysselsättnings-tjänster, socialtjänster, hälso- och sjukvårdstjänster och boendetjänster tryggas under strafftiden och övergångsperioden från fängelse till frihet, och att kontinuiteten i tjänsterna också tryggas. Återfallsbrottsligheten har minskat under en femårsperiod.

Brottsoffrets ställning har allmänt taget förbättrats under de senaste åren tack vare lagstiftningsändringar påskyndade av internationella förpliktelser och även tack vare utvecklingen av servicesystemet. Användarvolymerna inom brottsoffertjänsterna har ökat. Till exempel inom Brottsofferjouren ökade stödrelationerna i egentlig bemärkelse från 1 740 år 2012 till 7 100 år 2019. Denna utveckling förväntas fortsätta i takt med att

medvetenheten blir större. En utmaning och ett utvecklingsbehov i det arbete som görs för att stödja brottsoffer är att kunna nå olika typer av offer samt identifiera och beakta deras särskilda behov i jämlik utsträckning i hela landet. Det är också viktigt att säkerställa att tjänsterna fortsättningsvis har en tillräcklig finansiering.

Skyddshemstjänsterna har haft staten som ansvarig anordnare sedan 2015. En person eller en familj som har blivit utsatt för våld i en nära relation eller som lever under hot om sådant våld kan söka sig till ett skyddshem på eget initiativ eller på anvisning av en myndighet eller någon annan aktör, vid behov även anonymt. Antalet avgiftsfria skyddshem som är öppna dygnet runt har ökat från 19 till 29 under de senaste fem åren och finansieringen för skyddshemstjänster har nästan fördubblats under de senaste sex åren. Enligt preliminära uppgifter från THL hade skyddshemmen sammanlagt 5 178 klienter 2020. Av dem var 2 921 vuxna och resten barn.

År 2019 utförde Gränsbevakningsväsendet totalt cirka 16,8 miljoner och 2020 (coronapandemiår) sammanlagt cirka 3,9 miljoner gränskontroller på gränsövergångsställena vid den yttre gränsen. År 2019 nekades totalt 1 489 personer inresa eller avvisades; år 2020 var antalet 2 441. Vid östgränsen och gränsövergångsställena upptäcktes 180 försök till olaglig inresa år 2019 och 54 sådana försök år 2020. År 2019 förhindrade de ryska myndigheterna cirka 420 och år 2020 cirka 130 försök till olovlig inresa i Finland. Totalt 431 asylansökningar emottogs i gränsövergångssituationer. Gränsbevakningsväsendet hade 1 391 sjöräddningsuppdrag 2020, och antalet ökar. Antalet oljeutsläpp som upptäcks i havsområdena har hållit sig vid några tiotal per år. Utsläppen inom den ekonomiska zonen och territorialhavet har varit få och av ringa omfattning under de senaste åren.

Informationsutbyte, analysförmåga och en gemensam lägesbild är väsentliga verktyg för ett framgångsrikt myndighetssamarbete. För att underbygga informationsutbyte används EU:s gemensamma informationssystem och andra internationella informationssystem, och EU-informationssystemen och kompatibiliteten mellan dem utvecklas. Säkerhetsmyndigheternas nya nationella informationssystem skapar förutsättningar för bättre informationshantering mellan myndigheter i fortsättningen.

Ett internationellt myndighetssamarbete som omfattar många olika myndigheter gör det möjligt att möta många nya utmaningar. Störningar och storolyckor orsakade av extrema väderfenomen, allvarlig och organiserad internationell brottslighet, cyber- och hybridhot, människohandel och organiserade olagliga inresor samt terrorism kräver integrerade och samordnade åtgärder på såväl nationell som EU-nivå.

Europeiska unionens fonder för inrikes frågor (EUSA-fonderna) är mycket viktiga för arbetet för den inre säkerheten i Finland. Under den finansieringsperiod som slutade 2020 utdelades cirka 170 miljoner euro ur fonderna i Finland. Medlen har använts bland annat

för att understöda Gränsbevakningsväsendets, Tullens och polisens materielanskaffningar och för att utveckla myndigheternas informationssystem. Informationssystemen har effektiviserat informationsutbytet, registreringen av invandrare och tillståndsprocesserna.

Finland deltar aktivt i internationell civil krishantering. Omkring 120 finländska sakkunniga arbetar varje år i olika målländer för att förebygga bland annat terrorism och internationell brottslighet och som stöd till gränskontroll och migrationsmyndigheter.

3.7 Coronapandemins konsekvenser för den inre säkerheten

Coronapandemin har också haft konsekvenser för den inre säkerheten. Majoriteten av befolkningen har litat på myndigheterna och på hur de har skött coronakrisen. Olika enkätundersökningar visar dock att många finländare oroar sig över coronapandemin och dess konsekvenser.²⁹

Undersökningarna visar att de människogrupper som redan före pandemin var utsatta har de sämsta förutsättningarna att klara sig på lång sikt. Detta gäller till exempel människor med långtidssjukdomar inklusive psykiatriska sjukdomar, arbetslösa, bostadslösa och människor med ekonomiska svårigheter. Bristen på sociala skyddsnät eller begränsade möjligheter att använda dem gör situationen ännu svårare. Under den tid som pandemin har pågått har man upptäckt att illamåendet bland riskgrupperna riskerar att öka om pandemin drar ut på tiden, och detta kan ha konsekvenser också för den inre säkerheten.

Det har uttryckts särskild oro över hur barn och unga ska klara sig ur krisen. Pandemin har haft omfattande konsekvenser för barns och ungas dagliga liv. Redan i början av pandemin såg myndigheterna oroväckande tendenser i situationen för barn och unga. Man bedömer preliminärt att coronapandemin har ökat de interna problemen i familjer och den dolda brottsligheten förorsakad av dessa. Särskilda satsningar behövs för att trygga utsatta barns och ungas välbefinnande, till exempel barn och unga i familjer vars försörjning har försämrats av krisen, barn och unga med funktionsnedsättning och långtidssjukdomar, barn och unga som placerats utanför hemmet samt barn och unga vars familjer har problem med psykisk ohälsa eller missbruk, eller andra utmaningar som hänför sig till föräldrarnas vardagshantering och funktionsförmåga. De exceptionella förhållandena har också belastat föräldrarna, som också är i större behov av stöd.

²⁹ [Medborgarpulsen 5/2021](#). Statistikcentralen.

Coronapandemin har ökat den eftersatta vården och servicen inom social- och hälsovården. Detta kan bidra till att försämra situationen särskilt för utsatta befolkningsgrupper. En utdragen epidemi och dess följder leder till mer mentala störningar och missbruksrelaterade störningar, vilket i sin tur har följder för säkerheten.

Antalet räddningsuppdrag och prehospitala akutsjukvårdsuppdrag minskade våren 2020 som en konsekvens av restriktionerna och den minskade aktiviteten i samhället allmänhet. Under sommaren började antalet uppdrag stiga och återgick så småningom till en nivå som var normal för årstiden. Då coronaviruspandemin tilltog under hösten 2020 upplevdes en lätt nedgång i antalet uppdrag för andra gången, och samma trend har fortsatt under våren 2021.

Coronapandemin har påverkat den övergripande brottslighetssituationen i viss utsträckning. Brottslingar har anpassat sig snabbt till den förändrade situationen och anpassat sin verksamhet. Under 2020 fick myndigheterna kännedom om nästan 20 procent mer brott enligt strafflagen än året innan. Det skedde en betydande ökning inom särskilt egendomsbrott, med särskild tonvikt på utpressningar och bedrägerier, samt inom de trafikbrott som omfattas av strafflagen. Även den IT-relaterade brottsligheten, narkotikabrotten och brotten mot liv samt försöken därtill ökade.

Totalt sett minskade polisens utryckningsuppdrag i början av coronapandemin. I synnerhet utryckningarna till allmänna platser och restauranger samt brotten på dessa platser minskade. När begränsningarna slopades återgick utryckningarna till det normala. Antalet utryckningar till hemmen ökade dock avsevärt och var 26 procent större jämfört med året innan. I januari–juni 2020 fick polisen kännedom om klart färre våldsbrott än året innan, men vissa av de allvarligaste typerna av våldsbrott har ökat. En möjlig förklaring är att alkoholkonsumtionen förflyttades från restauranger och barer till privata bostäder. Internationella källor uppger att mängden våld i nära relationer har ökat. De som begår allvarliga våldsbrott har i allmänhet missbruksproblem samt ofta även personlighetsstörningar. Det är möjligt att dessa problem har blivit värre under coronatiden och att det har varit svårare än förr att få hjälp.

Polisen har även mött självdestruktivt beteende och det bedöms att antalet självdestruktiva meddelanden från unga och förekomsten av mentala problem bland dem har ökat under krisen. Enligt preliminära uppgifter har dock det totala antalet självmord minskat under 2020. Bland de unga har krisen inverkat kraftigt till exempel på utbudet av sommarjobb. Detta återspeglar sig direkt i de ungas ekonomi och i den osäkerhet de känner inför framtiden. Ungdomsarbetet har fått större betydelse under pandemin. Särskilt ungdomsarbetet ute i fältet och i skolorna har varit ett stöd för unga och för personal som arbetar med dem.

De begränsningar av rörligheten som coronapandemin har medfört har inte haft någon nämnvärd minskande effekt på utbudet på narkotika. Enligt polisens information och baserat på antalet misstänkta narkotikabrott har tillgången på narkotika varit densamma som förr. Enligt den avloppsvattenundersökning som Institutet för hälsa och välfärd utför minskade användningen av narkotika tillfälligt i en del av landet medan undantagsförhållanden gällde, men den återgick till det normala när begränsningarna trappades ned. Totalt sett fortsatte den uppgående trenden i användningen av narkotika under 2020. Det är viktigt att denna utveckling stävjas genom brottsbekämpning och myndighetssamarbete. En ökad användning av narkotika kan bidra till att egendomsbrotten ökar, eftersom missbruk ofta finansieras genom stölder och egendomsbrott.

Statsrådets beslut att begränsa trafiken över den yttre gränsen och att återinföra gränskontrollen vid de inre gränserna har inneburit att hundratals gränsbevakare har flyttats till de inre gränserna från östgränsen och från gränsövergångsställena vid den yttre gränsen. I samband med gränskontrollen vid de inre gränserna har det å andra sidan uppdragats brott som det i övriga lägen inte finns resurser eller motsvarande möjligheter att upptäcka.

Coronapandemin har avslöjat hur sårbar den gränsöverskridande trafiken av människor och gods är. Den har också skapat nya möjligheter till informationspåverkan och ekonomisk påverkan, till exempel inom kritiska infrastruktursektorer. Trots de omfattande begränsningarna vid gränserna måste den kommersiella trafiken och de internationella transportkedjorna tryggas för att säkerställa samhällets funktion och försörjningsberedskap.

Som en följd av coronapandemin har en större del av spioneriverksamheten flyttats till cybermiljön. Nya möjligheter att skaffa information från Finland genom dataintrång har uppkommit då stora delar av samhällets centrala funktioner har överförts till nätet med hjälp av distansförbindelser.

Sedan coronapandemin började våren 2020 har domstolarna senarelagt den muntliga förhandlingen till en senare tidpunkt i cirka 6 000 anhängiga brottmål. Andelen rättegångar via videokonferens har utökats avsevärt. Åklagarväsendets och domstolsväsendets verksamhetsvillkor påverkas i hög grad av mängden väntande mål som inte har kunnat behandlas på grund av coronaviruset och som det kommer att ta långt in på 2021 eller ännu längre att behandla. Vid Brottspåföljdsmyndigheten har man på grund av coronapandemin varit tvungen att skjuta upp verkställigheten av straff. Detta innebär att fängstalen kommer att öka 2021 när eftersläpande straff börjar verkställas.

Samhällets allmänna beredskap inför störningar och undantagsförhållanden samt det förvaltningsövergripande samarbetet bör utvecklas vidare baserat på erfarenheterna från

coronapandemin. I en värld som är allt mer globaliserad blir den materiella beredskapen och försörjningsberedskapen på nationell nivå allt viktigare. Beredskapen behöver utvecklas enligt nationellt enhetliga principer, särskilt på området social- och hälsovård, och sammanställandet och delningen av den riksomfattande lägesbilden behöver effektiviseras. Utsatta befolkningsgrupper bör beaktas bättre än tidigare då man inrättar och upprätthåller beredskap inför störningar.

4 Förändringar i omvärlden och allvarliga störningar

De konventionella hoten består, men blir allt mer mångfacetterade. Samtidigt utmanas myndigheterna av globala tendenser och helt nya hot. Desinformation undergräver samhällsfreden.

Figur 8. De största förändringskrafterna inom inre säkerhet

EN GOD TRYGGHET FÖRUTSÄTTER FÖLJANDE:

1 jämlik service av god kvalitet	2 förtroende och goda relationer med befolkningen	3 tonvikt på preventivt arbete, att man arbetar informationsbaserat, brett samarbete
4 tillräckliga resurser och kunnig personal	5 att ny teknik tillvaratas allsidigt	6 lagstiftningen som motsvarar dagens behov

4.1 Fenomen som påverkar säkerheten

Globala utmaningar såsom klimatförändringar, migration och epidemier påverkar vår omvärld som självständiga fenomen och driver sådana tendenser som redan har identifierats till sin spets. De snabba förändringarna i de inbördes relationerna mellan världens stormakter och graden i vilken de förbinder sig vid ett globalt regelbaserat system har konsekvenser för säkerheten också i Finland och i Europas grannområden. Globala problem kan leda till ojämlikhet, skapa utsiktslöshet, fördjupa skiljelinjer och öka populistiska rörelsers dragningskraft.

Finland, ett land med hög teknisk kompetens, fritt flöde av information och långt utvecklad välfärd, befinner sig i ett vägsål. Tekniska lösningar används på många olika sätt för att förbättra säkerheten. Bilar med bättre säkerhetsgenskaper gör trafiken säkrare, olika slags säkerhetsanordningar förbättrar säkerheten i hemmen och ger äldre personer större möjligheter att bo hemma, och myndigheternas informationssystem gör myndighetsserVICEN snabbare och ger snabbare tillgång till hjälp. Till exempel antalet nödsamtal har ökat med cirka 1–1,5 procentenheter årligen. Den ökande trenden förväntas fortsätta i nuvarande takt eftersom människor i allt högre grad är i kontakt med myndigheterna via tekniska lösningar och tröskeln för att ta kontakt blir lägre och lägre. De brottsbekämpande myndigheternas undersökningsprocesser blir effektivare tack vare användningen av artificiell intelligens. Teknikutvecklingen och den ökande användningen av e-tjänster innebär att informationssäkerheten blir allt viktigare, alltmedan det också är viktigt att alla hålls med och är delaktiga.

De största hoten mot Finlands inre säkerhet är fortfarande utslagning, socialt illamående och situationer av multiproblem. Att förbättra säkerheten handlar i allt högre grad om att förbättra villkoren för människor som berörs av dessa fenomen. Det är särskilt viktigt att förebygga generationsöverskridande utslagning. Säkerhetskänslan och den indikatorbaserade säkerheten hos olika utsatta befolkningsgrupper är sämre än hos befolkningen i genomsnitt. Avgörande för att bryta generationsöverskridande utslagning är att föräldrar och barn får ett förvaltningsöverskridande stöd som hjälper dem att klara sig bättre och som bemöter dem på ett helhetsbetonat sätt i alla skeden av livet.

Polarisering är ett globalt fenomen som också syns i Finland. Olika befolkningsgrupper blir allt mer fjärrade från varandra och man söker klarhet i komplicerade frågor med hjälp av förenklade svar. Till skillnad från resten av Norden upplever särskilt lågutbildade finländare att de förstår sig dåligt på politiken och samhället.³⁰ Risken med en sådan utveckling är

30 [Politiskt och socialt förtroende. Vägar, trender och klyftor](#). Finansministeriet 2019 (presentationsblad på svenska).

att allt fler projicerar sina säkerhetsrelaterade rädslor och sin oro på andra människor och människogrupper istället för att fokusera på de konkreta frågorna. Detta är en självmatande spiral som är särskilt sårbar för fientlig påverkan både utifrån och inifrån. Hatretorik kan driva till hatbrott, och rädslan för hot och riktade trakasserier på webben påverkar redan nu viljan att ställa upp i val.

Bostadssegregationen, ett fenomen som beror på skillnader i inkomster, bostadspriser och välstånd, har ökat i Finlands största städer. Den är dock fortfarande relativt lindrig i internationell jämförelse.³¹ Utan politiska åtgärder kan denna trend emellertid förstärkas, och fenomenet har konsekvenser även för säkerheten. Polariseringen och segregations-trenden ökar oron i samhället, vilket i sin tur ökar gängbildningen, dragningskraften hos våldsam extremism och hotet av terrorism. Faktorer som leder till brottslighet och låg tillit i samhället blir ännu starkare om de präglar hela bostadsområden och sociala grupper. Dessa effekter stannar inte inom bostadsområdena utan påverkar hela samhället i stor utsträckning.

Urbaniseringen och befolkningens stigande ålder är en utmaning för servicesystemet, särskilt i glesbygden. Befolkningen i Finland åldras snabbare än i de flesta europeiska länder och enligt befolkningsprognoserna kommer var fjärde finländare att vara över 65 år gammal 2030. Finland har Europas minsta befolkningstäthet, i medeltal 16 invånare per kvadratkilometer, och invånartalen i glest bebyggda områden fortsätter att sjunka. Det totala antalet olyckor förväntas fortsätta att sjunka, men tyngdpunkten flyttas från personer i arbetsför ålder till den del av befolkningen som har nedsatt funktionsförmåga och därför löper större risk för olyckor.

I takt med att befolkningen åldras och de yngre åldersklasserna blir mindre förväntas även den totala brottsligheten fortsätta att minska. Avgörande för den dagliga mängden brott är utsträckningen i vilken de yngre åldersklasserna lider av missbruksproblem och utslagning på flera områden samtidigt. En annan betydande faktor för den dagliga brottsligheten är hur förortererna i de växande stadsregionerna utvecklas. Även så berör brottsligheten vissa utsatta grupper i allt högre grad.

Missbruket av narkotika och den missbruksrelaterade brottsligheten ökar. Endast en del av brotten kommer till polisens kännedom; andelen dold brottslighet är mycket omfattande. Användningen av berusningsmedel i trafiken ökar risken för att utomstående råkar ut för olyckor. Förare som ertappas för rattfylleri är lika ofta påverkade av narkotika som av

---

31 [Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla](#). Institutet för hälsa och välfärd 2018 (presentationsblad på svenska).

alkohol. Om denna utveckling fortsätter kommer narkotika på lång sikt att åsidosätta alkohol i dessa fall.

Den brottslighet som sker på eller med hjälp av internet samt cyberbrottsligheten ökar och utvecklas snabbt. Utläckta känsliga uppgifter kan ha omfattande följder inom brottslighetens olika former i flera år framöver. Brottslingar använder internet bland annat för att inhämta information, knyta kontakter och utnyttja den anonymitet som den starka krypteringen på olika handelsforum möjliggör. Datorer, smarttelefoner och internet ingår också allt oftare i någon form i konventionella brottsutredningar. Utvecklingen inom rymdteknik skapar nya möjligheter men också säkerhetshot.

Genom att producera och dela felaktig information i sociala medier kan man mobilisera stora folkmassor och öka oron och polariseringen i samhället. Det förväntas också att motståndet mot säkerhetsmyndigheterna kommer att öka och att därmed sammanhängande våld och riktade trakasserier kommer att bli vanligare.

Den organiserade brottsligheten beräknas öka, hårdna och bli mer internationell över de närmaste åren, som en återspeglning av den allmänna utvecklingstrenden i de övriga EU-länderna. För att stävja denna utveckling krävs internationellt myndighetssamarbete, tillräckliga lösningar och resurser för brottsbekämpning samt bättre beredskap hos andra myndigheter och organisationer när det gäller att identifiera och skydda sig mot organiserad brottslighet. Förebyggande arbete behövs för att komma åt grogrunderna för organiserad brottslighet. Det största hotet av allvarligt våld, till exempel massaker eller terrordåd, kommer från enskilda aktörer vars motiv kan vara förankrade i våldsamt extremism. Individuella aktörer är i allmänhet i kontakt med likasinnade grupper via internet.³²

Det europeiska systemet för integrerad gränsförvaltning utvecklas snabbt och solidaritetsprincipen betonas mer och mer. Den europeiska gräns- och kustbevakningen, som ansvarar för den integrerade gränsförvaltningen, kommer att ha en mycket större roll i framtiden. Gränsförvaltningen förutsätter bland annat gemensam kapacitetsplanering. Det gradvisa uppbyggandet av en permanent styrka för den europeiska gräns- och kustbevakningen utgör ett helt nytt operativt element i den europeiska gränsförvaltningen som bör beaktas också nationellt. Genom att vara aktiva i det allt djupare europeiska samarbetet kan man i Finland förebygga konsekvenserna av gränsöverskridande brottslighet.

Europeiska kommissionen har lanserat en handlingsplan för att ta den europeiska tullunionen till nästa nivå. I genomförandet av handlingsplanen ligger siktet på samarbete mellan

---

32 [Våldsamt extremism, lägesöversikt 2020](#). Utrikesministeriets publikationer 2020:8 (endast presentationsblad på svenska)

medlemsstaterna, gemensamma analysfunktioner, enhetliga tillvägagångssätt och interoperabel teknik. Målet för utvecklingsarbetet är att tullmyndigheterna i varje medlemsstat ska kunna skydda både tullunionen som helhet och de andra medlemsstaternas säkerhet parallellt med sin egen. Detta fördjupade samarbete i godstrafiken över gränserna främjar också säkerheten och bekämpningen av gränsöverskridande brottslighet i Finland.

Den globala säkerhetsmiljön förändras. De konventionella hoten består, men blir allt mer mångfacetterade. Dessutom utmanas myndigheterna av helt nya hot. Finland måste säkerställa att resurserna riktas rätt och att kompetensen, materielen och lagstiftningen möter dagens krav. Dessutom måste det finnas bättre handlingsberedskap i gränsöverskridande situationer. Betydelsen av en delad lägesbild, av information och informationsbaserad verksamhet blir allt större, på både strategisk och operativ nivå.

Trots den tekniska utvecklingen kommer tjänsterna med anknytning till inre säkerhet även framöver att vara beroende av människoarbete. Förutom på personalstyrka behövs satsningar på lokaler, materiel och informationsteknik. Myndigheterna med ansvar för den inre säkerheten har under de senaste åren genomfört omfattande IT-systemsprojekt som har medfört högre underhållskostnader. Systemen utvecklas både för att ersätta föråldrad datateknik och för att öka digitaliseringen och skaffa nya färdigheter. Ny teknik har stor betydelse för målet att minska myndigheternas koldioxidavtryck – tillsammans med utsläppen från fastigheter är nämligen utsläppen från fordon den största källan till klimatutsläpp. Det krävs även investeringar i räddningsväsendets materiel, medräknat den materiella beredskapen och det materiella biståndet vid storolyckor och i undantagsförhållanden. Den europeiska gräns- och kustbevakning som inleds 2021 medför en gradvis ökning av Gränsbevakningsväsendets förpliktelser fram till 2027.

4.2 Allvarliga och omfattande störningar kan bli vanliga

Med allvarliga och omfattande störningar avses plötsliga händelser som drabbar Finland, landets befolkning eller ett område i landet, och som kräver att myndigheter och andra aktörer vidtar åtgärder som avviker från det normala eller till och med att man ber andra länder om hjälp. Sådana händelser är sällsynta, men när de sker förorsakar de omfattande skador för människor, ekonomin eller miljön. Allvarliga och omfattande störningar som tydligast har relevans för den inre säkerheten är storolyckor till sjöss eller regionala storolyckor, som kan vara förorsakade av människan eller naturen, våldsamma upplopp som involverar stora folkmassor, omfattande migration, påverkning av kritisk infrastruktur och terrordåd. Beredskapen inför såväl dessa som andra omfattande hot bygger på den nationella samarbetsmodellen för övergripande säkerhet, ett samarbete som omfattar myndigheter, näringslivet och tredje sektorn.

Klimatuppvärmningen ökar redan nu frekvensen och intensiteten för bekanta riskfaktorer kopplade till väder och klimat, och flyttar på de typiska tidpunkter när de förekommer. Klimatförändringen och utarmningen av den biologiska mångfalden höjer till exempel risken för omfattande skogsbränder och andra skogsskador, och har oförutsedda konsekvenser för ekosystemen med återspeglningar i till exempel matproduktionen. Förändringarna i ekosystemen ger farliga sjukdomar möjlighet att utvecklas och sprida sig. I ett varmare klimat är det också vanligare med starka vindar, höga temperaturer och låg fuktighetsgrad, vilket ökar risken för utbredda bränder. Också risken för översvämmande hav, vattendrag och dagvatten förändras när klimatet blir varmare. I Norra Finland medför ökande snömängder större risk för våröversvämmningar.

Risken för flertypsolyckor till sjöss är hög särskilt i Finska viken och i Skärgårdshavet, och sannolikheten att en olycka inträffar beräknas öka i framtiden. Antalet sjötransporter beräknas öka med ca 30–50 procent från 2020 års nivå fram till 2030. Samtidigt beräknas stormvindarna i Finlands havsområden öka till följd av klimatförändringen.³³

Massmigrationstrycket ökar särskilt från de områden där klimat- och miljöförändringarna mest försämrar levnadsförhållandena och där befolkningen är stor. Även konflikter, otrygghet och ett sämre människorättsläge kan leda till ökad global migration. Det är fråga om massinvandring när antalet personer som reser in i landet är så stort att man med normal gränskontrollskapacitet inte kan hänvisa de inresande till behövliga myndighetsåtgärder, utreda villkoren för inresa eller registrera de inresande. Det som ger massinvandring karaktär av störning är dess omfattning samt de eventuella följderna. Denna typ av situationer kan förhindras bland annat genom beredskap, klara myndighetsroller, ett gott ömsesidigt samarbete, övningar och god kommunikation. Erfarenheterna från 2015 och de åtgärder som vidtogs baserat på dem har förbättrat beredskapen i det finländska samhället för situationer som dessa.

Riskerna och hoten med anknytning till kommunikationsnätens säkerhet och sårbarheter i samhällets kritiska infrastruktur har ökat. Dagens samhällen och hushåll är i allt högre grad beroende av den nya generationens kommunikationsnät, såsom 5G och artificiell intelligens. Dessa kopplar samman föremål och system, såsom energinät och annan kritisk infrastruktur. Samhällen som i allt högre grad bygger på elektroniska nät blir effektivare, men sårbarheterna i näten kan utgöra tillfällen för skadlig verksamhet. Störningar och fientlig verksamhet som genomförs med hjälp av artificiell intelligens eller i nät kan påverka flödet av information, informationens integritet, infrastrukturens funktion och staters funktionsförmåga i krissituationer.

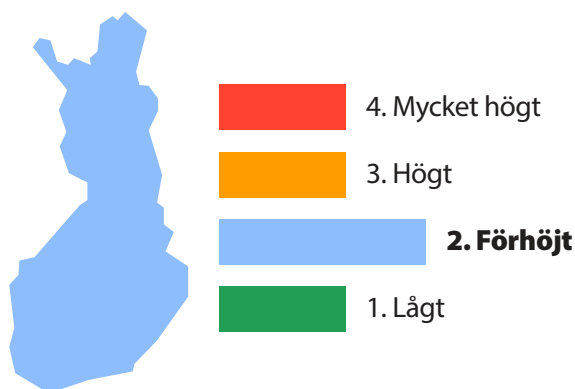
33 [Förväntad klimatförändring i Finland](#). Meteorologiska institutet 2017.

Hybridpåverkan har blivit vanligare och omfattar ett brett urval metoder. Metoderna är bland annat politiska, diplomatiska, ekonomiska och militära, och i dem ingår även informationspåverkan och cyberpåverkan. Hybridpåverkan kan också genomföras med hjälp av migrationsströmmar, flyktingar eller medborgare bosatta i andra länder. Det centrala i bekämpningen av hybridpåverkan är ett förvaltningsövergripande arbetssätt och ett nära samarbete med den privata sektorn och tredje sektorn. I arbetet mot hybridpåverkan används även lagstiftning och samarbete på internationell och EU-nivå. Att öka medvetenheten hos allmänheten och medierna samt mediefostran är nyckelmetoder i bekämpningen av informationspåverkan. Med myndighetsnärvaro i sociala medier eftersträvar man att minska det handlingsutrymme som den målinriktade desinformationen och aktörerna bakom denna har, och deras tillfällen att skapa samhällelig instabilitet. En del av bolagen som tillhandahåller de sociala medierna har också börjat agera för att förhindra att desinformation sprids.

Terrorism är ett hot inte bara för den inre säkerheten utan också för Finlands nationella säkerhet. Finland fortsätter med sitt internationella samarbete mot terrorism, våldsam extremism och våldsam radikaliserings. Sannolikheten för terrordåd har inte förändrats under de senaste åren. Skyddspolisens bedömer att risken för terrordåd ligger på nivå 2 i den fyrstegsskala som infördes 2017, det vill säga den är förhöjd. Nivån har varit den samma sedan 2017. Tonvikten i bekämpningen av terrorism ligger på förebyggande och förhindrande arbete. För att man ska lyckas med detta krävs ett omfattande och nära samarbete med olika aktörer. En framgångsrik bekämpning av terrorism kräver även att lagstiftningen fungerar och är anpassad till dagens behov. Enligt Skyddspolisens bedömning finns det i Finland stödverksamhet för terrorism samt identifierade personer och grupper som har motivation, förmåga och beredskap att genomföra terrordåd. Det finns beredskap för allvarligt våld särskilt från radikal islamistisk terrorism, men också från högerextremism.³⁴

---

34 [Våldsam extremism, lägesöversikt 2020](#). Utrikesministeriets publikationer 2020:8 (endast presentationsblad på svenska)

Figur 9. Hotet om terrorism i Finland

Källa: Skyddspolisens

Hotet om militära maktmedel och förändringarna i det hotet har konsekvenser också för den inre säkerheten. Den förvarning som ges för militära hot har blivit kortare och oförutsägbarheten i fråga om sådana hot har blivit större. Detta innebär att de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten behöver ledningssystem, beslutskapacitet och beredskap som uppfyller samma krav som det militära försvaret. Det nordiska samarbetet inom totalförsvar, det finsk-svenska samarbetet inom civil beredskap och det civila beredskapssamarbetet med Nato är viktiga även i framtiden.

5 Finland som världens tryggaste land 2030

Tyngdpunkten i myndigheternas verksamhet flyttas mer och mer från korrigerande tjänster till förebyggande arbete. Ett högt förtroende för myndigheterna med ansvar för den inre säkerheten upprätthålls. I service utnyttjas teknik när det är möjligt. I nödsituationer måste hjälpen komma snabbt i hela landet.

Att upprätthålla den inre säkerheten är en av statens viktigaste uppgifter. Fungerande säkerhetstjänster är avgörande för tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna samt för upprätthållandet av den finländska demokratin och tilliten till samhället. Tjänsterna på området inre säkerhet ska produceras effektivt, jämlikt och tillgängligt överallt i Finland. Det ska säkerställas att medborgarnas språkliga rättigheter tillgodoses på ett faktiskt plan.

Kärnan i ett socialt hållbart samhälle är att tryggheten och trygghetskänslan säkerställs i hela landet och för alla människor. En grundförutsättning för detta är att säkerheten i vardagen är rättvist fördelad. Förändringar i den inre säkerheten framhäver skillnaderna mellan olika människors och människogrupperns situation. För att kunna trygga en jämlik trygghet och trygghetskänsla för alla människor krävs allt fler lösningar av olika slag.

Samtidigt är det viktigt att säkerheten produceras på ett sätt som på bredare front bidrar till en hållbar utveckling och stöder respekten för naturens mångfald och alla livsformer. Till detta mål bidrar bland annat bekämpningen av miljöbrott och miljökatastrofer samt det att klimatmål tas med i säkerhetsverksamheten. Myndigheternas djur ska hanteras utan våld och på ett sätt som respekterar arttypiskt beteende.

5.1 Vi samarbetar brett för att förebygga säkerhetsproblem

Tyngdpunkten i myndigheternas verksamhet ska flyttas allt tydligare från reaktiva tjänster till förebyggande arbete och tidigt stöd. Förebyggande insatser upprätthåller samhällets, människors och miljöns säkerhet, främjar trygghetskänslan och tilliten till myndigheterna och minskar utslagningen. Därigenom förebygger man även att problemen koncentreras

till vissa människor eller områden. Att förebygga problem blir ekonomiskt lönsamt när kostnaden för den skada som brott och störningar förorsakar samt för straffprocesser och kriminalvård minskar. Det finns också ett stort ekonomiskt värde i de arbetsinsatser som går förlorade när människor faller offer för eller straffas för brott, eller råkar ut för olyckor. De effektivaste förebyggande medlen mot utslagning är en känsla av delaktighet i samhället, hälsa, arbete, möjligheten att försörja sig och nära relationer till andra människor. Därtill är universella och fungerande social- och hälsovårdstjänster samt tillräckliga socialskyddsförmåner av central betydelse för att förebygga utslagning. Samtidigt är det viktigt att de sektorsövergripande åtgärderna för främjande av välfärd, hälsa och säkerhet stärks i samverkan med kommuner, organisationer och andra aktörer.

Samordningen mellan de förvaltningsområden som arbetar för att minska ojämlikhet och utslagning och de som arbetar för att förbättra säkerheten i vardagen ska stärkas, i samarbete med kommunerna. Det ska utredas vilka omorganiseringar som behöver göras och vilka strukturer och funktioner som behöver förstärkas för att uppnå bättre effektivitet, till exempel inom den nationella samarbetsmodellen för den inre säkerheten, rådet för brottsförebyggande och folkhälsodelegationen. Folkhälsodelegationen ska bereda ett förslag till en förvaltningsövergripande reform av statsförvaltningens strukturer för främjande av välfärd, hälsa och säkerhet. Parallellt med detta ska lagstiftningsgrunden för verksamheten tryggas när folkhälsolagen upphävs. De olika förvaltningsområdena och aktörerna fortsätter att genomföra statsrådets principbeslut om främjande av välfärd, hälsa och säkerhet 2030 som en del av sin verksamhet. Därtill ska det utredas vilka former av marginalisering och ojämlikhet som hänger starkast ihop med olika säkerhetsproblem, och baserat därpå ska samlade förvaltningsövergripande verksamheter utformas i syfte att minska dem. Olycksfall ska förebyggas genom att programmet Säkerhet från barndom till ålderdom – Program för förebyggande av olycksfall i hemmen och på fritiden 2021–2030 genomförs.

Säkerhetsaktörerna ska i högre grad beakta kommunikationsmiljön i dagens samhälle. Diskussion som uppmuntrar till polarisering och målar upp hotbilder ska bemötas med fakta. Den uppfattning människor har om sin egen säkerhet ska grunda sig på verifierade fakta om omfattningen av och målen för brottslighet och andra problem. Samtidigt ska myndigheterna lyssna på människors oro och göra dem delaktiga i säkerhetsplaneringen. Det arbete som inletts vid inrikesministeriet för att mäta och följa trygghetskänslan ska utvecklas vidare. Det förvaltningsövergripande samarbetet inom strategisk säkerhetskommunikation ska befästas mellan de centrala aktörerna.

Säkerhetstjänsterna ska utvecklas med beaktande av människors olika behov och så att ojämlikheten mellan människor minskar. En central uppgift för säkerhetsmyndigheterna i framtiden är att förhindra den kumulerande effekt som följer av upprepade offererfarenheter hos vissa individer och grupper. Ett krav på myndigheterna är att de effektivt och

systematiskt och parallellt med straffprocessen ska hänvisa offer och gärningsmän till sådan hjälp som förhindrar att problem uppstår på nytt. Detta omfattar såväl de allmänna social- och hälsovårdstjänsterna som brottsoffertjänster, program för brytande av våldspiralen och andra program avsedda för gärningsmän. Med dessa medel kan utslagningen i samhället och dess negativa följder för säkerheten motverkas. Med negativa följder avses till exempel våld som leder till mer våld och snedvridning av konkurrensen som beror på att vissa företag utnyttjar olaglig arbetskraft. Statistikföringen och uppföljningen av läget för den inre säkerheten ska läggas om så att de säkerhetsproblem jämte bakomliggande orsaker som är typiska för olika befolkningsgrupper kommer fram bättre och man kan ingripa effektivt i dem.

Finland har i internationella konventioner åtagit sig att bekämpa våld i nära relationer och inom familjen samt sexuellt våld mot barn och sexuell exploatering av barn. Finland genomför konventionerna bland annat genom de åtgärder som ingår i programmet för bekämpning av våld mot kvinnor och åtgärdsplanen för en barndom utan våld.

I polisens förebyggande verksamhet ska man se till att polisen möter de unga även i positiva sammanhang på ett sätt som stärker tilliten till polisen och sänker tröskeln för kontakt i problemsituationer. Ankarverksamheten inriktad på att förebygga brottsspiraler bland unga ska utvidgas till att bli en större del av det mobbningsförebyggande arbetet i skolor och läroanstalter, och samarbetet mellan polis och skola ska stärkas på bred front, bland annat med hjälp av polisfaddrar. Ankarverksamheten förebygger också gängbildning och våldsamt radikaliserings. Delaktigheten, välbefinnandet och säkerheten i skolorna ska stärkas. Ett åtgärdsprogram för förebyggande av mobbning, våld och trakasserier ska genomföras i skolor och läroanstalter. Det nationella programmet för främjandet av barns och ungas trygghet, som är inriktat på att förebygga olycksfall, självmord och våld mot barn, ska genomföras. Situationen för särskilt utsatta barn, det vill säga barn som rymt från vård utom hemmet, ska förbättras genom att flermyndighetssamarbetet görs effektivare. Det ska säkerställas att den lagstiftning och de tillvägagångssätt som detta förutsätter fyller dagens behov.

Det lokala och regionala säkerhetssamarbetet mellan olika aktörer ska stärkas, med förutseende av den roll som de planerade välfärdsområdena kommer att ha. För att trygga det förebyggande samarbetet ska ansvarerna på detta område, relationerna mellan aktörerna och aktörernas verksamhetsvillkor definieras mot bakgrund av regionförvaltningsreformen. Kommunernas kapacitet i fråga om säkerhetsarbete ska stärkas med hjälp av information och verktyg. Polisen, räddningsväsendet och andra myndigheter ska medverka i det förebyggande samarbetet nationellt och lokalt. I regionförvaltningen ska modellerna för beredskap och hantering av störningar utvecklas och göras nationellt enhetligare så att de motsvarar riskerna i omvärlden. Säkerhetssamarbetet ska skapa förutsättningar att upprätthålla den inre säkerheten också i de mest avlägsna områdena.

Tredje sektorn ska utnyttjas i högre grad som stöd för myndigheterna och i samordningen, både i normala förhållanden och vid störningar och undantagsförhållanden. Exempel på viktiga aktörer i tredje sektorn är Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland med medlemsorganisationer, Frivilliga räddningstjänsten och Finlands Röda Kors. Också i fråga om åtgärder som handlar om försörjningsberedskap är samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn viktigt. Befolkningen, i synnerhet utsatta befolkningsgrupper, ska ges bättre förutsättningar att klara sig i störningssituationer, bland annat genom att de tas i beaktande i beredskapen och beredskapsplaneringen.

5.2 Vi säkerställer att alla befolkningsgrupper kan lita på myndigheterna och samhället

Ett högt förtroende för myndigheterna med ansvar för den inre säkerheten ska upprätthållas. Tjänsternas geografiska täckning och synlighet ska säkerställas. Tillit bygger på dagliga möten, på att myndigheterna sköter sina uppgifter effektivt, begripligt och i enlighet med principerna om god förvaltning och på att de behandlar alla människor jämlikt och med respekt. Polisen ska ges starkare närvaro och synlighet särskilt i de områden där service-nivån är sämst. Utbildning och personalrekrytering ska borga för att säkerhetsmyndigheterna har faktisk beredskap att betjäna allmänheten på finska och svenska (i synnerhet polisen, nödcentralen och räddningsmyndigheterna). Fullgörandet i praktiken av skyldigheterna enligt samiska språklagen i säkerhetsmyndigheternas arbete ska förstärkas. Myndighetsservicen och -kommunikationen på teckenspråk samt på de mest använda främmande språken i Finland ska utökas.

Det ska förhindras att det i Finland uppstår bostadsområden där risken för brottslighet och känslan av otrygghet är höga och förtroendet för myndigheterna lågt. Målen för förortsprogrammet ska genomföras och utvecklingen följas och utvärderas regelbundet. Sådana områden ska utgöra särskilda föremål för polisens förebyggande arbete.

Handlingsprogrammet mot rasism och för goda relationer mellan befolkningsgrupper ska genomföras. Myndigheter och andra säkerhetsaktörer ska få bättre kompetens så att de kan motarbeta sådana motsättningar som utgör en säkerhetsrisk. Myndigheterna bör också få bättre kompetens att bemöta olika minoriteter samt brotts- och olycksoffer.

En varierande bakgrund ska främjas bland dem som söker till polis- och räddningsutbildning och andra uppgifter inom säkerhetsbranschen. Ett högt förtroende för säkerhetsmyndigheterna förutsätter att personalen vid myndigheterna representerar samhället vitt och brett: olika kön, språkgrupper och etniska grupper.

5.3 Våra larmtjänster fungerar och hjälpen kommer snabbt

Nödanmälningar ska besvaras snabbt överallt i Finland. Den geografiska jämlikheten i tillgången på brådskande hjälp ska tryggas. Tillgången till larmtjänster och myndigheternas synlighet ska förbättras, i synnerhet i de områden där servicenivån är sämst. Ett riksomfattande, enhetligt och interoperabelt adressdatasystem ska inrättas. Nödcentralstjänsterna ska vara tillgängliga och informationssäkra. Utvecklingen av det nätbaserade nödcentralsdatasystemet ska fortsätta. Mot bakgrund av rapporten om maximala responstider ska det fästas särskild vikt vid att polisen anländer inom skälig tid, och den modell med informationsbaserad allokering av resurser till områden med sämsta servicenivå som inleddes 2020 ska fortsätta inom polisväsendet. Gränsbevakningsväsendets närvaro i de glest bebodda områdena vid östgränsen och i skärgården ska tryggas, som minst i nuvarande omfattning. Gränsbevakningsväsendets materiel ska förnyas för att förbättra responstiden i nödsituationer. En omorganisering av räddningsväsendet ska trygga en hög standard i hela landet för räddningsverksamheten, den olycksförebyggande verksamheten och beredskapen inför störningar.

Utbildningssystemen inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten ska genomgå en reform. Genom reformen tryggas tillgången på kompetent och tillräcklig personal inom de olika sektorerna. Samarbetet mellan statliga och lokala räddningsmyndigheter ska förbättras. Synergieffekterna av att räddningsverken tillhandahåller prehospita akutsjukvård för social- och hälsovården ska tryggas och den multiprofessionella kompetensen utnyttjas i alla säkerhetssituationer. Den prehospita akutsjukvårdens funktionsförmåga och kapacitet ska säkerställas. Sjukvårdsdistrikten kan producera prehospita akutsjukvård som egen service och även upphandla sådan vård av räddningsväsendet och av privata serviceproducenter.

Tillförlitligheten hos ledningssystemet för sjöräddning och bekämpning av miljöskador ska upprätthållas genom att ledningsdatasystemen förnyas.

5.4 Vi avslöjar och utreder brott effektivt och resultatrikt

Polisens kapacitet att effektivt bekämpa all brottslighet, inklusive lindrigare brott, ska återställas. Brottsbilden ska avslöjas och utredas i större utsträckning än för närvarande, bland annat genom att analysverksamheten förbättras.

Graden i vilken allvarliga brott mot liv och hälsa samt andra brott som har samhällsligt betydande följder utreds ska upprätthållas och utredningstiden hållas skälig. Viktiga prioriteter är att bekämpa ekonomiska brott, miljöbrott och narkotikabrott samt att återvinna

brottslig vinning. I de viktiga prioriteterna ingår även att avslöja människohandel, hatbrott och hot, samt brott mot barn, särskilt sexualbrott.

Behandlingen av brottmål ska påskyndas genom att ett bättre samarbete mellan åklagaren och poliserna säkerställs. En arbetsgrupp och ett forskningsprojekt tillsatta av justitieministeriet ska utvärdera hur förundersökningssamarbetet fungerar och hur straffprocessen kan göras effektivare. Därtill genomförs ett flertal åtgärder med syftet att straffansvaret ska realiseras effektivare och straffprocessen förenklas, med målet att förkorta behandlingstiderna i hela den rättsliga processen.

Möjligheterna i fråga om låg tröskel till brottsanmälan och övriga lösningar för att hjälpa särskilt utsatta offer ska förbättras. Många av de allvarigaste och återkommande formerna av brott mot individen, såsom människohandel, våld i nära relationer och sexualbrott, utgör i huvudsak dold brottslighet och offren är särskilt utsatta. Genom att stödsystemet för brottsoffer utvecklas skapas bättre förutsättningar för att brott blir avslöjade och förtroendet för rättssystemet upprätthålls. Myndigheterna ska få fler resurser och bättre tillvägagångssätt för såväl avslöjande som utredning av brott. Hindren för att avslöja människohandel ska undanröjas och myndigheternas metoder för ingripande i människohandel ska utvecklas. Det ska samarbetas med organisationsfältet.

Den gränsöverskridande brottsligheten förutsätter ett allt intensivare internationellt samarbete och att de internationella informationssystemen utnyttjas effektivare.

5.5 Vi identifierar hoten mot den nationella säkerheten och avvärjer dem

Samarbetet ska intensifieras i fråga om beredskap inför och svar på hot mot den nationella säkerheten, både inom statsrådet och mellan myndigheterna. De gemensamma beredskapsplanerna ska förbättras, säkerhetsmyndigheternas befogenheter utvecklas och beredskapslagstiftningen ses över, konsekvent och riskbaserat.

Den nationellt kritiska infrastrukturen ska definieras och behoven av lagstiftning utredas i syfte att skydda den. Myndigheternas funktionsförmåga ska tryggas, också i överraskande eller snabbt eskalerande situationer som är svåra att förutse eller definiera på förhand. Cybermiljön är ett allt viktigare gränssnitt för påverkan av Finlands nationella säkerhet. Hoten i cybermiljön och de nationella utvecklingsåtgärderna på detta område ska analyseras på bred front när man genomför de åtgärder som nämns i utvecklingsprogrammet baserat på cybersäkerhetsstrategin. En sådan analys ska även göras i det utredningsarbete som kommer att inledas baserat på programmet. I det utredningsarbetet utvärderas

myndigheternas förutsättningar att säkerställa den nationella cybersäkerheten, bekämpa cyberbrottslighet och sköta cyberförsvaret samt deras förutsättningar att hantera situationer som utvecklas snabbt och hotar samhällets cybersäkerhet, mot bakgrund av den nationella och internationella hotmiljön och dess fortsatta utveckling.

Förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön mot större oförutsebarhet gör det allt viktigare att man i beslutsprocesserna har tillgång till analyserad information inhämtad via underrättelsemetoder. Styrningen och övervakningen av underrättelseverksamheten ska utvecklas vidare. Det ska säkerställas att underrättelseinformationen når fram i rätt tid till alla aktörer som medverkar i skyddet av den nationella säkerheten, och att informationen är till stöd för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt myndigheternas och samhällets normala funktion. De resursbehov som följer av underrättelselagarna ska samordnas tillsammans med inrikesministeriets och försvarsministeriets förvaltningsområden. Regeringen lämnar en redogörelse till riksdagen om underrättelselagarna före utgången av 2021.

Kapaciteten att skydda befolkningen mot militära och andra hot, till exempel strålningsrelaterade hot, är bland annat beroende av ett heltäckande system för befolkningsskydd. De största utmaningarna på detta område gäller underhållet av de stora skyddsrummen. Under 2021 och 2022 genomförs en utredning av det aktuella tillståndet för befolkningsskyddet, skyddsrummens och skyddsplatsernas skick och hur de är fördelade.

Den riksomfattande ledningen och styrningen av den civila beredskapen ska förstärkas.

Gränsbevakningsväsendets kapacitet för territorialövervakning, tryggnad av territoriell integritet samt försvar ska utvecklas i nära samarbete med Försvarsmakten.

5.6 Vi agerar aktivt och proaktivt i internationella sammanhang

Det internationella räddnings- och civilberedskapsarbetet stöder de nationella systemen på ett effektivt sätt.

När vi deltar i internationella krishanteringsuppdrag skapar vi trygghet också för finländarna. Genom krishantering kan vi motverka bland annat terrorism och påverka orsakerna bakom folkvandring. Den civila krishanteringen ska få större resurser så att minst 150 experter kan sändas på internationella uppdrag årligen. Den information som Krishanteringscentret får om olika uppdrag ska utnyttjas i högre grad i de prognoser som rör de yttre dimensionerna av Finlands inre säkerhet. Genom detta underbyggs även Finlands

utrikes- och säkerhetspolitiska beslutsfattande. Experter ska sändas på uppdrag prioriterade i enlighet med de utrikes- och säkerhetspolitiska prioriteringarna, inklusive uppdrag som kan bidra till att förebygga terrorism, internationell brottslighet och okontrollerad folkvandring.

Räddningsväsendets nationella prestanda och kapacitet att ge och ta emot internationellt bistånd ska förbättras, med fullständigt tillvaratagande av internationella arrangemang och finansieringsmekanismer, särskilt rescEU-finansiering från EU. Det nordiska samarbetet ska främjas.

Migrationsverket satsar på att förbättra beslutsprocesserna och handlägga ärendena inom de föreskrivna tidsfristerna, med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Migrationsverket utvecklar även personalens kompetens på ett målinriktat sätt. Tillståndsprocesserna ska planeras med större fokus på klienten och de ska vara smidiga och automatiserade i största möjliga utsträckning, dock med beaktande av olika tillståndstypers särdrag och kravet på individuell handläggning. Migrationsverkets tjänster tryggar samhällets livskraft och ger svar på näringslivets och arbetsmarknadens behov. Driften och styrningen av systemen för mottagning, tagande i förvar och hjälp till offer för människohandel ska hålla hög standard och antalet platser ska motsvara behovet. Asylprocessen baserad på internationella förpliktelser och de återsändningar som görs inom den ska vara effektiva och rättssäkra. Genom att utveckla ett gemensamt och övergripande EU-system kan Finland och de övriga medlemsländerna tillsammans bemöta de möjligheter och utmaningar som globala folkvandringar medför.

Medverkandet i den europeiska gräns- och kustbevakningen ska utökas årligen i syfte att förebygga och förhindra de skadliga effekterna av gränsöverskridande brottslighet. De gemensamma resurserna och stödet ska utnyttjas också i Finland.

5.7 God service förutsätter tillräckliga resurser

Ärenden som gäller myndigheters finansieringsbehov ska behandlas och avgöras inom utgiftsramen för statsfinanserna i statsbudgeten och planen för de offentliga finanserna, och samordnas med andra utgiftsbehov i den offentliga sektorn. Tillgängliga EU-finansieringsinstrument ska utnyttjas för att täcka finansieringsbehoven. De tilläggförpliktelser som EU bestämmer ska i möjligaste mån finansieras med de ökande EU-medlen.

Utsikterna i fråga om statsfinanserna under planperioden 2022–2025 är osäkra. Det sannolika är att behoven av tilläggsresurser under den perioden inte kan mötas fullt ut inom alla förvaltningsområden. Också tjänsterna på området inre säkerhet omfattas av denna situation.

För att Finland fortsättningsvis ska vara världens tryggaste land krävs det satsningar på hög standard och kompetent personal i dessa tjänster. Myndigheternas ordinarie uppgifter blir allt mer krävande och innefattar nya förpliktelser baserat på EU-lagstiftning och nationell lagstiftning. Kraven ökar också i fråga om informationsutbyte och samarbetsförmåga på ett internationellt plan.

För att tjänsterna på området inre säkerhet ska kunna upprätthållas och förbättras i hela Finland måste det finnas tillräckligt med finansiering för personalkostnader, lokaler, materiel och IT-system, och finansieringen måste vara rätt fördelad. Dessutom måste personalens yrkeskompetens utvecklas hela tiden. Det krävs fler resurser för att det permanenta antalet anställda på området inre säkerhet och rättsvård ska kunna bevaras på 2020 års nivå.

Tillräckliga resurser är särskilt viktiga för att kunna upprätthålla och förnya polisens, Gränsbevakningsväsendets och Tullens ordinarie fordonspark. Det krävs även investeringar i räddningsväsendets materiel, inklusive i materiell beredskap och materiellt bistånd vid storolyckor.

Myndigheterna med ansvar för den inre säkerheten ska använda ny teknik på ett brett och proaktivt sätt. Den nya tekniken frigör personalresurser och dämpar kostnadstrycket på lång sikt. Robotik, automatisering och artificiell intelligens kan användas bland annat för att identifiera avvikelser och för att skapa balans i uppgifterna, som blir allt mer komplicerade och omfattas av allt högre kvalitetskrav.

Polisernas årsverken ska höjas i enlighet med regeringsprogrammet. Genom detta stärks polisen i områden med sämre servicenivå, bekämpningen av människohandel, ekonomiska brott och IT-brott förbättras och det förebyggande arbetet, särskilt det som är inriktat på unga, utökas.

Straffprocessen ska ses som en helhet. Viktigt att beakta när antalet poliser ökar är att det behövs en motsvarande sammanlagd resursökning i de senare faserna av straffprocessen inom åklagarväsendet, rättshjälpen, domstolarna och straffverkställigheten.

Gränsbevakningsväsendets riksomfattande kapacitet ska tryggas. Projektet för att ersätta två utsjöbevakningsfartyg ska slutföras. En reform av systemet för övervakning av land- och sjögränsen har inletts.

För att aktionsberedskapen inom räddningsväsendet ska uppnå den nivå som föreskrivs i räddningslagen bedöms det att räddningsverken utöver sina nuvarande 6 200 årsverken behöver ytterligare 750 årsverken, och avtalsbrandkårerna utöver sina nuvarande 15 350 medlemmar behöver cirka 450 fler. Att ersätta beredskapssystemet inom

räddningsväsendet med ett annat uppskattas dessutom kräva cirka 200 anställda i huvudsyssla. Räddningsväsendets verksamhetsförutsättningar och personalbehov utvärderas i den reform av räddningsväsendet som utgör ett led i vårdreformen.

I myndighetsverksamheten har flera utvecklingsbehov identifierats som det är viktigt att svara på fram till 2030 för att Finlands säkerhet och säkerheten för människorna i Finland ska kunna garanteras.

- Att trygga att polisen har en tillräcklig närvaro och utryckningsberedskap i hela landet, både under normala förhållanden och i störningssituationer, att förebyggande arbete prioriteras och att polisen har kapacitet att bekämpa också lindrigare brott. Uppskattningsvis innebär detta 8 200 poliser 2030, vilket är fullt möjligt att uppnå utan betydande tilläggsinvesteringar i polisutbildningssystemet.
- Att när rättsvården och straffverkställigheten förstärks beakta hur det ökande antalet poliser påverkar arbetsbelastningen inom förvaltningsområdet.
- Att säkerställa friska och trygga lokaler som underlättar myndigheternas arbete och möter deras behov. Sättet på vilket lokaler och materiel förnyas och ersätts har stor relevans för uppnåendet av klimatmålen.
- Att garantera prestandan för säkerhetsmyndigheternas materiel. Viktigt för detta ändamål är att minska det eftersatta underhållet.
- Att trygga utvecklingen och driften av de informationssystem som krävs för att Skyddspolisen fullt ut ska kunna utöva sin nya roll som underrättelsetjänst.
- Att säkerställa att Gränsbevakningsväsendet har kapacitet för den trafikökning som förväntas vid gränserna och beredskap för förändringar i gränssituationen. Uppskattningsvis innebär detta att personalstyrkan etableras vid 3 000 årsverken. Den tekniska livslängden för Dornier-spaningsplanen löper ut senast 2025. Därtill kommer AB/B 412-helikoptrarna samt sjöräddningsfartygen för menföre och grunda vatten att nå slutet av sin livscykel i slutet av 2020-talet.
- Att säkra att Tullen har kapacitet att trygga en säker gränsöverskridande trafik i en situation av kontinuerligt ökande näthandel samt när gränstrafiken och den kommersiella godstrafiken återhämtar sig till sin tidigare höga nivå. Uppskattningsvis fordrar detta att antalet tjänstemän som sköter uppgifter på området inre säkerhet höjs med 120 årsverken så att de blir cirka 148070 totalt.
- Att trygga att Nödcentralsverkets tjänster håller hög standard både under normala förhållanden och i störningssituationer. Uppskattningsvis innebär detta en ökning av personalstyrkan med 40 årsverken.

- Att se till att informationssystemen och dataförbindelserna i nödcentralsverksamheten utvecklas och att systemet för varningsmeddelanden utvecklas i enlighet med EU-kraven.
- Att säkerställa kapaciteten och resurserna hos räddningsväsendet och nödcentralerna med beaktande av nationella och regionala servicebehov.
- Att säkerställa att statsrådet har de resurser som krävs för att leda räddningsväsendet och den civila beredskapen nationellt och styra de planerade välfärdsområdena.
- Att se till att reformen av räddningsväsendets och nödcentralsverksamhetens utbildningssystem genomförs.
- Att säkerställa att Finland är attraktivt för internationella förmågor, att tillståndsprocesserna för invandring är högklassiga och snabba och att Finland har ett system för internationellt skydd som garanterar rättsskyddet. Detta förutsätter att personalstyrkan vid Migrationsverket bibehålls vid cirka 900 årsverken och att den digitala utvecklingen tryggas för verket och dess tjänster.

Ministeriernas bedömning är att för att tillgodose ovannämnda behov på området inre säkerhet och rättsvård och för att trygga tillräckliga tjänster behöver den permanenta finansieringen höjas med cirka 10 procent från ramnivån 2020 fram till 2030, om statsfinanserna tillåter det.

SNELLMANGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-383-785-0 PDF

ISSN: 2490-0966 PDF